

Socialutskottets betänkande 2022/23:SoU1

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2023 inom utgiftsområde 9, som uppgår till ca 110,4 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden samt om godkännande av en investeringsplan.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:1 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

15 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 9	7
Statens budget inom utgiftsområde 9	12
Redovisning av tillkännagivanden.....	37
Särskilda yttranden	46
1. Statens budget inom utgiftsområde 9 (S).....	46
2. Statens budget inom utgiftsområde 9 (V).....	48
3. Statens budget inom utgiftsområde 9 (C)	50
4. Statens budget inom utgiftsområde 9 (MP)	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	54
Propositionen	54
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	55
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	57
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	59

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 9

a) Anslagen för 2023

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 9 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 9 punkt 7 och avslår motionerna

2022/23:1234 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16,

2022/23:1281 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 32,

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 1, 18, 19 och 50,

2022/23:2086 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP),

2022/23:2087 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2022/23:2089 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3,

2022/23:2212 av Anders W Jonsson m.fl. (C) och

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 22, 23 och 67.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2023 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot sjukdomen covid-19,

2. för 2023 besluta att Folkhälsomyndigheten får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 10 000 000 000 kronor,

3. för 2023 besluta att Socialstyrelsen får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 1 600 000 000 kronor,

4. under 2023 besluta att till andra stater, den globala vaccinupphandlingsmekanismen Covax eller andra jämförbara internationella organisationer sälja vaccindoser mot sjukdomen covid-19 som inte längre behövs för att säkerställa det nationella behovet till ett pris som inte uppfyller kravet på affärsmässighet,

5. under 2023 besluta att till andra stater, den globala vaccinupphandlingsmekanismen Covax eller andra internationella organisationer skänka överskott av vaccindoser mot sjukdomen covid-19 som inte behövs för att säkerställa det nationella behovet och som inte kan avräknas som bistånd,

6. under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 9 punkterna 1–3, 5, 6 och 8.

c) Godkännande av en investeringsplan

Riksdagen godkänner investeringsplanen för beredskapsinvesteringar för 2023–2025 som en riktlinje för Folkhälsomyndighetens investeringar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 9 punkt 4.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 13 december 2022

På socialutskottets vägnar

Christian Carlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christian Carlsson (KD), Fredrik Lundh Sammeli (S)*, Linda Lindberg (SD), Johan Hultberg (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Mikael Dahlqvist (S)*, Jesper Skalberg Karlsson (M), Anna Vikström (S)*, Anna-Lena Blomkvist (SD), Gustaf Lantz (S)*, Malin Höglund (M), Karin Rågsjö (V)*, Ulrika Westerlund (MP)*, Lina Nordquist (L), Carita Boulwén (SD), Karin Sundin (S)* och Christofer Bergenblock (C)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2022/23:1 i de delar som gäller utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2023 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Bakgrund

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den utgiftsram för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för 2023 som regeringen föreslagit (bet. 2022/23:FiU1). Regeringen har föreslagit att utgiftsramen ska bestämmas till 110 429 732 000 kronor (prop. 2022/23:1). Riksdagen väntas den 13 december 2022, efter att detta betänkande justerats, fatta beslut med anledning av finansutskottets förslag.

Socialutskottets ställningstagande i detta betänkande till hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 9 i enlighet med finansutskottets förslag. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens

resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 9 i budgetpropositionen. Genomgången har begränsats till området omsorg om äldre. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 9. Slutligen behandlar utskottet de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 9.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 9

Bakgrund

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg omfattar områdena hälso- och sjukvårdspolitik, folkhälsopolitik, funktionshinderspolitik, politik för sociala tjänster och barnrättspolitik.

Socialutskottet har under de senaste tre åren gjort fördjupade uppföljningar av regeringens resultatredovisning inom området omsorg om äldre, ett av delområdena inom politik för sociala tjänster (se bet. 2019/20:SoU1, bet. 2020/21:SoU1 och bet. 2021/22:SoU1). Även i år begränsar utskottet sin uppföljning till området omsorg om äldre, i syfte att följa upp de synpunkter utskottet framförde i betänkande 2021/22:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Propositionen

Efter ett val som inneburit ett regeringsskifte ska budgetpropositionen överlämnas till riksdagen inom tre veckor efter det att en ny regering har tillträtt. Det har inte varit möjligt för regeringen att ge den redovisning av resultat som enligt budgetlagen (2011:203) ska ingå i budgetpropositionen ett innehåll som fullt ut återspeglar regeringens politik.

Mål för äldrepolitiken

Riksdagen har beslutat om följande nationella mål för äldrepolitiken. Äldre ska

- kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag
- kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende
- bemötas med respekt
- ha tillgång till god vård och omsorg
- erbjudas en jämställd och jämlik vård och omsorg.

De resultatindikatorer som används för att följa utvecklingen är följande:

- antal återstående år med god hälsa vid 65 års ålder
- andel äldre som upplever att det är mycket tryggt eller ganska tryggt att bo hemma med stöd från personal eller i särskilt boende
- andel äldre som uppger att personalen brukar ha tillräckligt med tid för att kunna utföra sitt arbete i hemtjänst eller särskilt boende
- andel äldre som upplever att de bemöts på ett bra sätt i hemtjänst eller särskilt boende
- väntetid till särskilt boende

- andel äldre personer som efter bedömning erhållit riskförebyggande åtgärder i särskilt boende
- fallskador bland personer 80 år och äldre
- andel äldre som uppger att de är ganska eller mycket nöjda med hemtjänst eller särskilt boende
- läkemedel som bör undvikas (olämpliga läkemedel) i gruppen 75 år och äldre i särskilt boende eller hemtjänst.

I år har indikatorn Väntetid till särskilt boende tillkommit. Den nya indikatorn bedöms belysa aspekter av trygghet.

Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag tagit fram förslag på ett begränsat antal befintliga indikatorer som bedöms relevanta för att följa upp några av de fem nationella målen för äldrepolitiken (S2021/03340). Socialstyrelsen bedömer att de indikatorer som används i dag är av fortsatt relevans för att bedöma måluppfyllelse. I kartläggningen av befintliga indikatorer identifierade myndigheten få alternativ till indikatorer som mäter måluppfyllelse för äldrepolitiken på ett bättre sätt än de som redan används.

Resultatredovisning

I resultatredovisningen för området omsorg om äldre redogör regeringen inledningsvis för kostnadsutvecklingen inom äldreomsorgen och de beslut regeringen fattat med anledning av riksdagens beslut att drygt 4 000 000 000 kronor ska avsättas för initiativ för ökad kvalitet inom vård och omsorg om äldre.

Enligt regeringen bidrar god hälsa till äldre personers möjlighet att leva ett aktivt liv och ha inflytande. Av regeringens resultatredovisning framgår att antalet återstående år med god hälsa vid 65 års ålder var 15,9 år 2020, vilket är en liten nedgång jämfört med året före. Medellivslängden i Sverige har ökat, och mäns medellivslängd har ökat något mer än kvinnors.

Antalet personer över 65 år med hemtjänst och boende i särskilt boende har minskat sedan 2019, vilket bl.a. är en effekt av covid-19-pandemin. Den långsiktiga trenden är att en mindre andel av befolkningen som är äldre än 65 år har äldreomsorg, då andelen minskat sedan 2015 inom både hemtjänst och särskilt boende.

Enligt en undersökning av Socialstyrelsen uppger 85 procent av äldre personer att de upplever det som mycket tryggt eller ganska tryggt att bo hemma med stöd från personal. I särskilt boende är motsvarande siffra 86 procent. Samma undersökning visar att 79 procent uppger att personalen i hemtjänsten har tillräckligt med tid för att kunna utföra sitt arbete, medan 69 procent uppger detta i fråga om personalen i särskilt boende.

Den genomsnittliga väntetiden till särskilt boende minskade från 63 till 44 dagar mellan åren 2020 och 2021. Det finns dock en stor variation när det gäller väntetiden bland kommunerna. Vidare framgår att 83 kommuner bedömer att de har ett underskott på särskilda boendeformer för äldre, vilket är en ökning jämfört med året innan.

Sedan den 1 juli 2022 är landets kommuner skyldiga att erbjuda alla som har hemtjänst en fast omsorgskontakt om det inte bedöms vara uppenbart obehövligt. En fast omsorgskontakt kan enligt regeringen bidra till den enskildes behov av trygghet.

De allra flesta kvinnor och män med äldreomsorg upplever att de blir bemötta på ett bra sätt av personalen. Inom hemtjänsten uppger 96 procent att de alltid eller oftast upplever ett bra bemötande och motsvarande siffra för särskilt boende är 92 procent.

Enligt regeringen är det angeläget med riskförebyggande åtgärder för att kunna erbjuda en god vård och omsorg för äldre personer. Andelen personer över 65 år som efter en bedömd risk erhållit riskförebyggande åtgärder i särskilt boende har ökat jämfört med 2020, och det finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män. Antalet personer per 1000 invånare i åldersgruppen 80 år och äldre som drabbas av en fallolycka har varit konstant de tre senaste åren. Kvinnor drabbas oftare av fallskador än män.

När det gäller vård och omsorg för personer med demenssjukdom framgår det att Socialstyrelsen under perioden 2020–2022 haft i uppdrag att årligen fördela statsbidrag till kommunerna för att öka kvaliteten i sådan vård och omsorg samt för att motverka ensamhet bland äldre personer. Socialstyrelsen har vidare redovisat sin slutrapport när det gäller ett uppdrag att följa och långsiktigt hantera strategiska frågor inom ramen för den nationella strategin för omsorg om personer med demenssjukdom.

Enligt regeringen är en grundförutsättning för att kunna ge en god vård och omsorg till äldre att ha tillräcklig bemanning med personal som har rätt kompetens. Det är dock en utmaning för vård- och omsorgsverksamheter att behålla personal, rekrytera nya medarbetare, säkerställa kompetensutveckling och använda befintlig kompetens på ett effektivt sätt. Socialstyrelsen har gjort en första redovisning av hur medel använts inom den pågående satsningen på Äldreomsorgslyftet under 2020, vilken bl.a. visar att totalt 2 900 anställda inom kommunalt finansierad äldreomsorg har påbörjat studier med stöd av statsbidraget.

Det framgår av regeringens redovisning att fler personer är nöjda med hemtjänsten än med särskilt boende. I genomsnitt 86 procent av personer med hemtjänst uppger att de är ganska eller mycket nöjda med hemtjänsten. För särskilt boende är motsvarande siffra 77 procent, vilket innebär en försämring jämfört med 2020.

Av regeringens resultatredovisning framgår att inom hemtjänsten är det en högre andel kvinnor än män i gruppen 75 år och äldre som har läkemedel som bör undvikas, medan inom särskilt boende är läget det omvända. Det finns dock fortsatt stora skillnader mellan kommunerna.

Regeringen redovisar också resultat för mer övergripande insatser, bl.a. att ett nationellt kunskapscentrum för äldreomsorg inrättades vid Socialstyrelsen i augusti 2022. Riksdagen antog i juni 2022 regeringens förslag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, vilket innebär ökade möjligheter att

utbyta personuppgifter mellan hälso- och sjukvård och de delar av socialtjänstens verksamheter som avser bl.a. omsorg om äldre personer.

Regeringens bedömning av målpuppfyllelsen

Regeringens samlade bedömning är att de genomförda insatserna inom området omsorg om äldre har bidragit till målpuppfyllelse, men att det fortfarande kvarstår en rad utmaningar inom olika områden.

Inledningsvis anför regeringen att de statsbidrag som syftar till att säkerställa en god vård och omsorg om äldre personer ger kommunerna möjlighet att göra insatser som bidrar till att uppfylla målen för äldrepolitiken. Medlen får användas av kommunerna utifrån lokala behov i syfte att möjliggöra förbättringar och utveckling inom olika områden.

Välståndsteknik kan enligt regeringen bidra till att äldre personer kan leva ett aktivt liv, ha inflytande i samhället och över sin vardag och åldras i trygghet med bibehållet oberoende. Regeringen bedömer att de satsningar som gjorts på välfärdsteknik inom omsorgen bidrar till att en majoritet av de äldre fortsatt upplever hemtjänst eller särskilt boende som tryggt. Samtidigt saknas det bl.a. kunskap om hur välfärdsteknik bäst kan utnyttjas i verksamheterna och det har funnits utmaningar på grund av restriktioner till följd av covid-19-pandemin.

Regeringen bedömer att införandet av en fast omsorgskontakt i hemtjänsten och tillgång till särskilda boendeformer bidrar till att en majoritet av de äldre upplever hemtjänst eller särskilt boende som tryggt. Efterfrågan på stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer är dock fortfarande stort och det finns fortsatta utmaningar i fråga om särskilda boendeformer för äldre, t.ex. när det gäller väntetiden.

Genomförda insatser inom demensområdet har enligt regeringens bedömning gett landets kommuner möjlighet att använda medel för att öka kvaliteten i vården och omsorgen för personer med demenssjukdom. Regeringen bedömer att satsningarna även har bidragit till att ge kommuner förutsättningar att förbättra samverkan, använda kvalitetsregister för förbättringsarbeten samt öka kunskapen om demenssjukdom bland personal, anhöriga och beslutsfattare. Det finns dock fortfarande brister i vården och omsorgen för personer med demenssjukdom enligt regeringen.

Vidare anför regeringen att bemanning och kompetens fortsättningsvis bedöms vara ett utvecklingsområde. Satsningar för att stärka bemanningen och kompetensen inom äldreomsorgen kan enligt regeringen bidra till att uppfylla målet om att äldre ska ha tillgång till god vård och omsorg. Införandet av en skyddad yrkestitel för yrket undersköterska är betydelsefullt i arbetet med att säkerställa kompetensen hos dem som arbetar i äldreomsorgen, och det kan tillsammans med Äldreomsorgslyftet bidra till att det blir mer attraktivt att arbeta i äldreomsorgen samt att arbetet kan organiseras mer effektivt.

Slutligen anför regeringen att det finns fortsatta utmaningar när det gäller att uppfylla målet om att äldre ska erbjudas en jämställd och jämlik vård. Visserligen uppper de allra flesta äldre i Socialstyrelsens årliga undersökning

att de är nöjda med hemtjänsten och särskilt boende, men det finns skillnader t.ex. mellan könen. Det förekommer även stora variationer mellan kommunerna exempelvis när det gäller hur många äldre som förskrivs läkemedel som bör undvikas. Skillnaderna mellan kommunerna finns även inom en rad andra områden som exempelvis väntetid till särskilt boende och riskförebyggande åtgärder i särskilt boende.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar att det som en följd av snäva tidsramar inte har varit möjligt för regeringen att ge resultatredovisningen ett fullödigt innehåll. Utskottet utgår från att nästa års budgetproposition kommer att innehålla en sedvanlig resultatredovisning i enlighet med budgetlagens krav.

Inledningsvis konstaterar utskottet att det sedan tre år tillbaka pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning när det gäller området omsorg om äldre kan förbättras. Utskottet har förståelse för att det är en utmaning att redovisa resultatet av statliga insatser på ett komplext område som äldreomsorg, bl.a. eftersom det främst är kommunerna som är ansvariga för den huvudsakliga verksamheten. Utskottet välkomnar att regeringen trots dessa svårigheter har bedrivit ett arbete för att utveckla resultatredovisningen inom området.

Utskottet ser positivt på att det i årets resultatredovisning har tydliggjorts vilka resultatindikatorer som bedöms följa upp vilka mål inom äldrepolitiken, bl.a. genom en tabell och en ny rubrikstruktur kopplad till de riksdagsbundna målen.

Förra året framförde utskottet vissa synpunkter på de resultatindikatorer som regeringen redovisar för att följa upp de äldrepolitiska målen. Det gällde bl.a. att vikt läggs vid indikatorer som bygger på ett osäkert underlag. Vidare framförde utskottet att det vore önskvärt att ta fram resultatindikatorer för att följa utvecklingen av bemanning och kompetens inom äldreomsorgen, samt att det saknas indikatorer för att följa upp målet om att äldre ska erbjudas en jämställd och jämlik vård och omsorg. Utskottet välkomnade att Socialstyrelsen fått i uppdrag att ta fram indikatorer för de riksdagsbundna målen.

Utskottet noterar att regeringen i årets resultatredovisning uppger att Socialstyrelsen bedömer att de indikatorer som används i dag fortfarande är av relevans för att bedöma måluppfyllelse och att det finns få bättre indikatorer än de som redan används. Vidare har regeringen förtydligat vilka av de befintliga indikatorerna som bedöms svara mot målet om en jämställd och jämlik omsorg.

I förra årets uppföljning av regeringens resultatredovisning framförde utskottet att anhörigas bild av situationen inom äldreomsorgen skulle kunna vara ett utvecklingsområde. Utskottet välkomnar att regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att redovisa hur en kontinuerlig uppföljning av anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg samt det stöd som

kommuner och regioner erbjuder anhöriga kan utformas utifrån den under 2022 antagna nationella anhörigstrategin inom hälso- och sjukvård och omsorg.

Slutligen välkomnar utskottet regeringens redovisning av hur arbetet med att stärka kompetensen hos personal inom äldreomsorgen fortskrider, bl.a. genom den pågående satsningen Äldreomsorgslyftet. Utskottet ser även positivt på att antalet undersköterskor och vårdbiträden i äldreomsorgen redovisas i årets resultatredovisning. Uppgifter som beskriver situationen när det gäller bemanning och kompetens inom äldreomsorgen är betydelsefulla för att kunna följa utvecklingen i förhållande till de riksdagsbundna målen.

Statens budget inom utgiftsområde 9

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt regeringens förslag, lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt och godkänner en investeringsplan. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 9 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

Inledning

Utgiftsområdet omfattar områdena hälso- och sjukvårdspolitik, folkhälso-politik, funktionshinderspolitik, politik för sociala tjänster, barnrättspolitik samt verksamhet inom utbildning och universitetsforskning.

I budgetpropositionen för 2023 föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 9 ska uppgå till 110 429 732 000 kronor 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 9 punkt 7).

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning för respektive område inom utgiftsområde 9. Under vissa anslag redovisas även förslag om bemyndiganden om ekonomiska åtaganden och beredskaps-investeringar. I inledningen av varje område redogörs i korthet för politikens inriktning.

Hälso- och sjukvårdspolitik

Regeringen anför att långa väntetider under lång tid har varit ett problem i svensk hälso- och sjukvård. Covid-19-pandemin har förvärrat situationen ytterligare då ett stort antal vårdinsatser har behövt skjutas upp för att prioritera omhändertagandet av patienter med covid-19 och annan akut vård. Regeringen avsätter medel för en fortsatt satsning på prestationsbaserad ersättning till

regionerna för att korta köer och väntetider samt för att stödja och följa upp regionernas tillgänglighetsarbete.

Regeringen avser vidare att inrätta en nationell vårdförmedling så att väntande patienter snabbare ska kunna erbjudas vård på annan plats där kapacitet finns. Vidare ser regeringen ett behov av att öka antalet vårdplatser och att införa en prestationsbaserad ersättning till regionerna i syfte att uppnå detta. Regeringen avser även att kartlägga och ta fram en nationell strategi för hur bristen på vårdplatser ska kunna åtgärdas. Regeringen fortsätter även arbetet med omställningen till en nära vård med primärvården som nav. Den pågående reformeringen av primärvården behöver enligt regeringen fortsätta att utvecklas så att den blir mer effektiv och kan svara upp mot de behov som finns för personer som bor på landsbygden t.ex. när det gäller tillgänglighet.

Regeringen anser att den svenska barn- och ungdomshälsovården behöver bli mer sammanhållen och genomföra fler förebyggande och hälsofrämjande insatser. En viktig del i arbetet kan vara en ökad samverkan mellan centrala aktörer såsom barnvårdscentraler (BVC), tandvård, socialtjänst och förskola. Regeringen ser därför behov av att stödja kommuner och regioner för att stärka och vidareutveckla det förebyggande arbetet för barn och unga genom t.ex. hembesöksprogram inom BVC.

Bristen på personal med rätt kompetens kan få allvarliga konsekvenser för patienter. Det kan resultera i felbehandlingar, brist på vårdplatser, felplaceringar och långa väntetider. Regeringen avser därför att ta fram en nationell plan för att förbättra kompetensförsörjningen. Av kartläggningen ska framgå vilka insatser för befintlig och ny vårdpersonal som kan behövas för att förbättra personalförsörjningen inom hälso- och sjukvården.

Vidare ser regeringen behov av satsningar på förlossningsvården, inklusive mödrahälsovården och eftervården. Bland annat ska en nationell förlossningsplan tas fram för att öka tillgängligheten och minska regionala skillnader. Så många födande kvinnor som möjligt ska ha tillgång till ett barnmorsketeam före, under och efter förlossningen. Omotiverade skillnader mellan olika grupper av kvinnor ska minska. Den långsiktiga kompetensförsörjningen och bemanningen i förlossningsvården, inklusive mödrahälsovården och eftervården ska stärkas. Samordningen och kontinuiteten i graviditetsvårdkedjan behöver bli bättre. Regeringen avser att förstärka och förlänga satsningen på förlossningsvården och kvinnors hälsa.

Regeringen avser även att utveckla och förbättra cancervården. Tillgängligheten i vården ska öka och arbetet med att möta den snabba utveckling som sker inom bl.a. diagnostik och behandling intensifieras.

Regeringen ser ett behov av insatser för att främja psykisk hälsa, förebygga psykisk ohälsa och suicid. Insatserna ska bidra till att utveckla det förebyggande och främjande arbetet och arbetet med suicidprevention samt att öka tillgänglighet och kvalitet i den specialiserade vården och i omsorgen för dem som drabbas av svårare psykisk ohälsa eller sjukdom. I syfte att skapa förutsättningar för att barn och unga med psykisk ohälsa ska få vård i tid anser

regeringen att tidiga insatser behöver stärkas och tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri förbättras.

Slutligen anser regeringen att hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar och försörjningsberedskap måste stärkas och att regionernas arbete med att stärka det civila försvaret måste påskyndas.

Anslaget 1:1 Socialstyrelsen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 815 421 000 kronor för 2023 till anslaget 1:1. Anslaget får användas för Socialstyrelsens förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 65 000 000 kronor 2023 för arbetet med att utfärda bevis i enlighet med reformen skyddad yrkestitel för undersköterska.

Vidare har regeringen beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Den nya strukturen medför ytterligare uppgifter för Socialstyrelsen. Anslaget ökas därför med 7 500 000 kronor 2023.

Anslaget 1:2 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 92 070 000 kronor för 2023 till anslaget 1:2. Anslaget får användas för Statens beredning för medicinsk och social utvärderings förvaltningsutgifter.

Anslaget 1:3 Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 161 782 000 kronor för 2023 till anslaget 1:3. Anslaget får användas för Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets förvaltningsutgifter.

Anslaget 1:4 Tandvårdsförmåner

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 7 367 141 000 kronor för 2023 till anslaget 1:4. Anslaget får användas för utgifter för statliga tandvårdsförmåner enligt lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd, enligt socialförsäkringsbalken och enligt lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. En mindre del av anslaget får användas för utgifter för kompetenscentrum på tandvårdsområdet.

Anslaget 1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 34 355 000 000 kronor för 2023 till anslaget 1:5. Anslaget får användas för utgifter för det särskilda statsbidraget till regionerna för deras kostnader för läkemedelsförmånerna. Syftet är att ändamålsenliga och säkra läkemedel ska kunna förskrivas till en rimlig kostnad för den enskilde. Anslaget får även användas för att ersätta regionerna och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för vissa kostnader inom läkemedelsområdet som inte ingår i läkemedelsförmånerna.

Anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 18 128 486 000 kronor för 2023 till anslaget 1:6. Anslaget får bl.a. användas för utgifter för bidrag och statsbidrag

för att genom riktade insatser arbeta för att säkerställa att hälso- och sjukvården håller en god tillgänglighet och kvalitet, baseras på kunskap, är behovsanpassad och effektiv samt stärker patientens delaktighet i vården. Anslaget får även användas för bidrag och statsbidrag för att förbättra förutsättningarna för ökad bemanning inom vården, för professionen att utföra sitt arbete och för att hälso- och sjukvårdens resultat följs upp på ett öppet och jämförbart sätt. Därtill får anslaget användas för att förbättra förutsättningarna för att kunskap och erfarenheter tas till vara för att förbättra hälso- och sjukvården liksom för en god och mer jämlik vård. Medel inom anslaget får användas för överenskommelser med SKR. Anslaget får dessutom användas till bidrag till nationella och internationella organisationer inom folkhälso- och sjukvårdsområdet, andra internationella åtaganden på området samt för forskning inom farmaci. Medel på anslaget får också användas för ersättning till personer som insjuknat i narkolepsi till följd av vaccinering med Pandemrix. Anslaget får även användas till beredskapslager av antivirala läkemedel. Anslaget får användas för statsbidrag till regioner för karriärtjänster för sjuksköterskor. Vidare får anslaget användas till utgifter för Apotek Produktion & Laboratorier AB:s utgifter för utförandet av sitt samhällsuppdrag. Medel inom anslaget får också användas för ersättning för personskador orsakade av vaccin mot covid-19. Medlen får även användas för utgifter för försöksverksamhet med att införa en miljöpremie i läkemedelsförmånssystemet. Medlen får också användas för utgifter för att donera eller vidareförsälja vaccindoser mot covid-19 inklusive utgifter för vidareförsäljning som inte uppfyller kravet på affärsmässighet.

Som nämnts ovan får medel från anslaget användas för att bl.a. utbetala ersättning till personer som insjuknat i narkolepsi till följd av vaccinering med vaccinet Pandemrix mot svininfluensan 2009–2010 i enlighet med lagen (2016:417) om statlig ersättning till personer som insjuknat i narkolepsi efter pandemivaccinering. Tidigare utbetalades ersättningen från Läkemedelsförsäkringen. Till följd av att taket för totala utbetalningar från Läkemedelsförsäkringen har nåtts har staten tagit över ansvaret att utge ersättning tidigare än beräknat. Detta har medfört att statens utbetalningar av ersättning har ökat. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas därför med 18 000 000 kronor 2023.

Det är enligt regeringen av central vikt att det finns ett fullgott skydd för eventuella skador som kan uppkomma vid vaccinering mot covid-19. Lagen (2021:1070) om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19 trädde i kraft i december 2021 och ersättning ska utbetalas om det uppstår en skada på grund av vaccin mot covid-19 som inte omfattas av Läkemedelsförsäkringens villkor. Därför föreslår regeringen att anslaget ökas med 10 000 000 kronor för detta ändamål 2023.

Vidare föreslås anslaget ökas med 8 000 000 kronor för 2023 och beräknas öka med 8 000 000 kronor 2024 för pågående insatser med att åstadkomma en långsiktigt hållbar finansiering av läkemedel.

Förbrukning och nedskrivning av inköpta vacciner mot covid-19 belastar anslaget. Även sådan vidareförsäljning av vaccin som sker till ett pris som inte uppfyller kravet på affärsmässighet belastar anslaget. Donationer av vaccin som inte räknas som bistånd belastar också anslaget. I budgetpropositionen för 2022 tillfördes anslaget 3 500 000 000 kronor 2022 och 2 000 000 000 kronor 2023 för inköp av vaccin mot covid-19 samt vidareförsäljning till ett pris som inte uppfyller kravet på affärsmässighet. Anslaget föreslås ökas med 1 400 000 000 kronor för 2023.

Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen genomfört inköp av läkemedel, skyddsutrustning och annan materiel under coronapandemin för att säkra tillgången i de fall kommuners och regioners egen kapacitet inte räcker till. Socialstyrelsens lagerhållning, avskrivningar och nedskrivningar av läkemedel, skyddsutrustning och annan materiel måste möjliggöras. I samband med budgetpropositionen för 2022 tillfördes anslaget 125 000 000 kronor för ändamålet. För 2023 föreslår regeringen att anslaget ökas med 100 000 000 kronor för detta ändamål.

Regeringen anser att regionernas arbete med civilt försvar ska intensifieras och föreslår därför att anslaget ökas med 100 000 000 kronor 2023. Vidare ska totalförsvaret stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. För 2023 föreslås att anslaget ökas med 1 093 000 000 kronor för denna verksamhet.

Under 2021 och 2022 tillförde regeringen medel till myndigheter och regioner för att digitala covidbevis, som kan användas för att underlätta den fria rörligheten och ett säkert resande under covid-19-pandemin, kan utfärdas till den enskilde. För första halvåret 2023 tillförs anslaget 60 000 000 kronor för arbete med de digitala covidbevisen.

För 2023 tillförs anslaget 500 000 000 kronor för ersättning till regionerna för vaccinationer mot covid-19 som kan komma att utföras. För att möjliggöra för Folkhälsomyndigheten att fortsätta övervaka behov av test- och analyskapacitet, genomföra studier och undersökningar samt ge stöd till regionerna med vägledning och rekommendationer när det gäller covid-19 ökas anslaget med 200 000 000 kronor för 2023.

För att förbättra Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets möjligheter att arbeta med omprövningar av läkemedel föreslår regeringen att anslaget ökas med 3 100 000 kronor 2023. Vidare avser regeringen att stärka kontrollen över det statliga tandvårdsstödet. För 2023 föreslår regeringen att anslaget ökas med 12 000 000 kronor för detta ändamål.

I samband med riksdagens beslut om budgeten för 2019 ökades anslaget med 1 500 000 000 kronor för att stödja utvecklingen av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården. År 2020 ökades anslaget med ytterligare 1 500 000 000 kronor för samma ändamål. Medlen får användas för åtgärder inom regionernas primärvård och kommunalt finansierad hälso- och sjukvård som är ändamålsenliga i syfte att stödja utvecklingen mot en nära och tillgänglig vård med fokus på primärvården, exempelvis insatser inom ramen för överenskommelser med SKR eller insatser som utförs av myndigheter.

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2021 att ytterligare 300 000 000 kronor skulle avsättas under 2021 och 2022 bl.a. för att stärka vården på landsbygden och för att påbörja inrättandet av en listningsfunktion. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 300 000 000 kronor 2023 när det gäller vård på landsbygden.

Anslaget föreslås ökas med 1 000 000 000 kronor 2023 som ett tillskott för att möjliggöra en fortsättning av pågående arbete inom hälso- och sjukvård.

Regeringen föreslår vidare att anslaget ökas med 50 000 000 kronor 2023 för att utveckla användningen av fysisk aktivitet på recept (FaR).

Inom anslaget avsattes 1 500 000 000 kronor för 2022 och 1 500 000 000 kronor beräknades för 2023 för en satsning på förlossningsvård och kvinnors hälsa. Regeringen föreslår att anslaget ökas med ytterligare 200 000 000 kronor 2023 för detta ändamål.

I samband med riksdagens beslut om statens budget för 2022 tillfördes anslaget 475 000 000 kronor för att införa en nationell vårdförmedling samt för att utöka antalet vårdplatser. Regeringen föreslår att anslaget ökas med totalt 2 100 000 000 kronor för detta ändamål.

Vidare föreslår regeringen att anslaget ökas med 50 000 000 kronor 2023 för att stärka det förebyggande arbetet inom barn- och ungdomshälsovården, bl.a. genom hembesöksprogram inom BVC.

För att få fler sjuksköterskor att vilja vidareutbilda sig till specialist-sjuksköterskor avsätts årligen 400 000 000 kronor från anslaget. Från 2020 har ytterligare 100 000 000 kronor avsatts för att uppgå till totalt 500 000 000 kronor per år.

I samband med riksdagens beslut om statens budget för 2022 tillfördes 25 000 000 kronor för att utrota livmoderhalscancer. För 2023 ökas anslaget med motsvarande belopp.

För att finansiera försöksverksamhet med att införa en miljöpremie i läkemedelsförmånssystemet ökades anslaget 2021 och 2022. För 2023 ökas anslaget med 3 000 000 kronor.

Vidare avsätts 40 000 000 kronor inom anslaget 2023 för att Apotek Produktion & Laboratorier AB (APL) ska klara sitt samhällsuppdrag, vilket bl.a. innebär ett ansvar för att utveckla och tillhandahålla ett medicinskt ändamålsenligt och kvalitetssäkrat sortiment av extemporeläkemedel.

För att finansiera insatser inom läkemedelsområdet på totalt 101 000 000 kronor 2023 omdisponeras medel från satsningen på patientcenterade och sammanhållna vårdförlopp inom ramen för anslaget. Vidare omdisponeras 27 000 000 kronor 2023 från befintliga satsningar på vårdens personal för att finansiera en senareläggning av den nationella läkemedelslistan.

Slutligen föreslås att anslaget minskas med 50 000 000 kronor 2023 för att finansiera en utökning av medel till barn- och ungdomsorganisationer på utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Finansiering sker genom en neddragning av satsningen på personcenterade och sammanhållna vårdförlopp.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor 2024–2026 (punkt 8 i denna del).

Skälet till regeringens förslag är att den forskning inom ämnesområdet farmaci som finansieras av Vetenskapsrådet vanligen bedrivs i form av fleråriga projekt. För att fatta beslut om stöd till forskning för 2024–2026 behövs ett bemyndigande.

Beredskapsinvesteringar

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot sjukdomen covid-19 (punkt 1). För att säkerställa tillgången till effektiva och säkra vacciner även för kommande år, och med beaktande av framtida eventuella virusmutationer, är det enligt regeringen nödvändigt att Sverige har möjlighet att ingå ytterligare avtal om vaccin mot covid-19.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta att Folkhälsomyndigheten får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 10 000 000 000 kronor (punkt 2). Regeringen anför att Folkhälsomyndigheten utifrån sitt ansvarsområde behöver en låneram för att kunna genomföra beredskapsinvesteringar i syfte att hantera utbrott av smittsamma sjukdomar, t.ex. influensapandemier.

Slutligen föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta att Socialstyrelsen får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 1 600 000 000 kronor (punkt 3). Regeringen anför att Socialstyrelsen utifrån sitt ansvarsområde behöver en låneram för att kunna genomföra beredskapsinvesteringar i syfte att hantera allvarliga händelser som kan medföra konsekvenser för hälso- och sjukvården eller socialtjänsten.

Investeringsplan för Folkhälsomyndigheten

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner investeringsplanen för beredskapsinvesteringar för 2023–2025 som en riktlinje för Folkhälsomyndighetens investeringar (punkt 4).

Investeringsplanen omfattar primärt beräknade vaccininköp av vaccin mot covid-19, vilket förklarar ökningen av beredskapsinvesteringarna. Beräkningarna är behäftade med stor osäkerhet. Summan för 2023–2025 uppgår till 2 324 000 000 kronor (jfr tabell på s. 63 i propositionen).

Bemyndigande att få sälja och skänka vaccin mot covid-19

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 besluta att till andra stater, den globala vaccinupphandlingsmekanismen Covax eller andra jämförbara internationella organisationer sälja vaccindoser

mot sjukdomen covid-19 som inte längre behövs för att säkerställa det nationella behovet till ett pris som inte uppfyller kravet på affärsmässighet (punkt 5).

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 besluta att till andra stater, den globala vaccinupphandlingsmekanismen Covax eller andra internationella organisationer skänka överskott av vaccindoser mot sjukdomen covid-19 som inte behövs för att säkerställa det nationella behovet och som inte kan avräknas som bistånd (punkt 6).

Anslaget 1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 511 409 000 kronor för 2023 till anslaget 1:7. Anslaget får användas för utgifter för vårdförmåner enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, gällande överenskommelser om social trygghet som Sverige tecknat med andra länder samt för sådan övrig vård som Sverige vid tillämpning av EU-rätten är skyldigt att erbjuda. Anslaget får även användas för utgifter för vårdformer enligt avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (2019/C 384 I/01) samt avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.

Anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 092 643 000 kronor för 2023 till anslaget 1:8. Anslaget får användas för utgifter för bidrag och statsbidrag för insatser inom psykiatri och psykisk hälsa. Anslaget får även användas för utgifter för forskning inom psykiatri och psykisk hälsa.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 1 500 000 000 kronor 2023 för ett fortsatt arbete med psykisk hälsa, bl.a. för att stärka arbetet för en köfri barn- och ungdomspsykiatri (BUP) samt för att stärka primärvårdens arbete med psykisk ohälsa.

Vidare föreslår regeringen att anslaget minskas med 20 000 000 kronor 2023 för att stärka kunskapsutvecklingen inom området psykisk hälsa och renodla Folkhälsomyndighetens finansiering. Anslaget 2:1 Folkhälsomyndigheten ökas med motsvarande belopp för detta ändamål. Anslaget föreslås minskas med 15 750 000 kronor 2023 i syfte att stärka Folkhälsomyndighetens arbete med spårbarhet, säkerhetsmärkning, tillsyn och marknadskontroll avseende tobak och renodla Folkhälsomyndighetens finansiering. Anslaget 2:1 Folkhälsomyndigheten ökas för detta ändamål.

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 57 000 000 kronor 2023 i syfte att stärka och utveckla insatserna inom området alkohol, narkotika,

dopning, tobak samt spel om pengar med särskild bäring på området psykisk hälsa och suicidprevention samt för att renodla anslagens ändamål. Anslaget 2:5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel ökas med motsvarande belopp för detta ändamål.

I budgetpropositionen för 2020 minskades anslaget med 30 000 000 kronor per år 2020–2022 för att finansiera ökningen av anslaget 4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersonrådet i syfte att öka bidraget till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för personer med psykisk funktionsnedsättning. Regeringen anser att denna satsning bör förlängas. Anslaget föreslås därför minskas med 30 000 000 kronor 2023 för detta ändamål.

Anslaget 1:9 Läkemedelsverket

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 162 922 000 kronor för 2023 till anslaget 1:9. Anslaget får användas för utgifter vid Läkemedelsverket för bl.a. tillsyn av medicintekniska produkter, producentobunden läkemedelsinformation, strukturerad uppföljning av nya läkemedel, utökade ansvarsområden till följd av ny lagstiftning på EU-nivå inom områden för kosmetika, medicinteknik och avancerade terapier, utökade ansvarsområden som ålagts Läkemedelsverket efter apoteksomregleringen, centrum för läkemedel och miljö, tillsyn enligt förordningen (2012:596) om införsel av och handel med sprutor och kanyler samt för att säkra tillgången till läkemedel och medicintekniska produkter relaterade till covid-19.

I samband med vaccinationerna mot covid-19 finns enligt regeringen ett utökat behov av nationell säkerhetsövervakning. Anslaget ökades därför tillfälligt med 5 000 000 kronor under 2021 och 2022 för detta ändamål. Regeringen föreslår att anslaget ökas med motsvarande belopp 2023.

Anslaget 1:10 E-hälsomyndigheten

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 122 129 000 kronor för 2023 till anslaget 1:10. Anslaget får användas för E-hälsomyndighetens förvaltningsutgifter.

Anslaget 1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 000 000 000 kronor för 2023 till anslaget 1:11. Anslaget får användas för utgifter för prestationsbundna statsbidrag till regionerna för att kontinuerligt arbeta för att korta köer och väntetider samt förbättra tillgängligheten i hälso- och sjukvården. Medel inom anslaget får också användas för bidrag till SKR och till myndigheter för att stödja och följa upp regionernas tillgänglighetsarbete.

Att förbättra tillgängligheten inom hälso- och sjukvården genom att korta väntetiderna och minska köerna är en av de viktigaste frågorna för regeringen. Covid-19-pandemin har medfört att ett stort antal vårdinsatser har behövt skjutas upp, vilket har resulterat i längre väntetider inom hälso- och sjukvården. Regeringen bedömer därmed att det fortsatt finns stora behov av insatser som stärker en god tillgänglighet i hela landet. Medel som tillförts

anslaget kan användas för insatser som ligger i linje med regeringens nuvarande och kommande arbete samt utifrån de behov som finns på området.

Anslaget 1:12 Inspektionen för vård och omsorg

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 799 791 000 kronor för 2023 till anslaget 1:12. Anslaget får användas för Inspektionen för vård och omsorgs förvaltningsutgifter.

För tillsynsarbetet med anledning av reformen om skyddat boende ökas anslaget med 14 250 000 kronor för 2023.

Folkhälsopolitik

Regeringen anför att det krävs ett ökat fokus på hälsofrämjande och förebyggande arbete i alla åldrar. Betydelsen av goda uppväxtvillkor kan inte nog understrykas. Barn och unga behöver därför prioriteras i folkhälsoarbetet. För att värna barns och ungas tillgång till idrotts- och föreningslivet avser regeringen införa ett fritidskort. Särskilt barn och unga från socioekonomiskt utsatta hushåll ska med fritidskortet få utökade möjligheter att delta i fritidsaktiviteter. Regeringen avser därför att införa ett fritidskort till barn och unga. Regeringen anser även att användningen av fysisk aktivitet på recept behöver utvecklas. Medel föreslås avsättas för detta (jfr anslaget 1:6).

Vidare anför regeringen att ofrivillig ensamhet och isolering är ett folkhälsoproblem som drabbar många människor, inte minst äldre som varit särskilt utsatta under covid-19-pandemin. Den ofrivilliga ensamheten skapar ett större behov av hälso- och sjukvård och omsorg och bidrar till förtida död och hälsoproblem, bl.a. i form av psykisk ohälsa. Samhället behöver kraftsamla mot ofrivillig ensamhet, isolering och dess konsekvenser. Regeringen avser mot denna bakgrund att genomföra åtgärder för att stärka och utveckla arbetet för att bryta och förebygga ofrivillig ensamhet och isolering, t.ex. genom att uppdrag till lämpliga myndigheter lämnas inom området (jfr anslaget 2:1). Regeringen avser även att stärka stödet till kommuner och regioner för att bryta och förebygga ofrivillig ensamhet och isolering bland äldre. Medlen ska bl.a. kunna användas för att öka eller utveckla befintliga s.k. äldresamtal eller hälsosamtal genom vilka kommuner och regioner söker upp äldre för att diskutera den enskildes livssituation (jfr anslaget 2:7). Regeringen avser även att avsätta medel till en kommunal satsning för att motverka ensamhet bland äldre (jfr anslaget 4:5).

Regeringen anför vidare bl.a. att arbetet med att förebygga skadligt bruk och beroende av ANDTS behöver fortsätta. En viktig del i arbetet är att fortsätta att arbeta med förebyggande och främjande insatser där skyddet för folkhälsan, och särskilt för barn och unga, är och ska vara grunden.

Anslaget 2:1 Folkhälsomyndigheten

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 551 054 000 kronor för 2023 till anslaget 2:1. Anslaget får användas för Folkhälsomyndighetens förvaltningsutgifter samt för utgifter för suicidprevention.

Folkhälsomyndigheten har ett nationellt ansvar för folkhälsofrågor såsom att verka för ett effektivt smittskydd och att skydda befolkningen. Anslaget ökades 2022 med 51 000 000 kronor för Folkhälsomyndighetens arbete med covid-19-pandemin. Myndighetens arbete med covid-19-pandemin och dess konsekvenser för folkhälsan behöver fortsätta även 2023. Myndighetens förvaltningsanslag behöver därför tillföras ytterligare medel för detta. Anslaget föreslås ökas med 40 000 000 kronor 2023 för detta ändamål.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 20 000 000 kronor 2023 i syfte att stärka kunskapsutvecklingen inom området psykisk hälsa. Finansiering sker genom att anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri minskas med motsvarande belopp.

Anslaget föreslås även ökas med 12 600 000 kronor 2023 i syfte att stärka Folkhälsomyndighetens arbete med spårbarhet, säkerhetsmärkning, tillsyn och marknadskontroll avseende tobak. Finansiering sker genom att anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri minskas.

Vidare föreslår regeringen att anslaget ökas med 8 520 000 kronor 2023 med anledning av en ny reglering av tobaks- och nikotinprodukter. Finansiering sker genom att anslaget 2:5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel minskas.

Regeringen avser att genomföra åtgärder för att stärka och utveckla arbetet för att bryta och förebygga ofrivillig ensamhet och isolering inte minst bland grupper där den ofrivilliga ensamheten är särskilt stor, genom ett förstärkt myndighetsarbete inom området. Anslaget föreslås därför öka med 5 000 000 kronor 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget öka med 25 000 000 kronor för respektive år.

Anslaget 2:2 Insatser för vaccinberedskap

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 120 500 000 kronor för 2023 till anslaget 2:2. Anslaget får användas för utgifter för insatser för vaccinberedskap för att stärka Sveriges förutsättningar att vid influensapandemier skydda befolkningen med hjälp av vacciner.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 2:2 Insatser för vaccinberedskap ingå avtal om pandemivaccin som medför behov av framtida anslag på högst 589 000 000 kronor 2024–2028 (punkt 8 i denna del).

Anslaget 2:3 Bidrag till WHO

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 46 665 000 kronor för 2023 till anslaget 2:3. Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till WHO. Anslaget får även användas för Sveriges andel av utgiften för WHO:s ramkonvention om tobakskontroll.

Anslaget 2:4 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 125 502 000 kronor för 2023 till anslaget 2:4. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för insatser mot

hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar med koppling till hiv/aids. Anslaget får användas för utgifter för insatser på nationell nivå och övergripande samordning och uppföljning.

Anslaget ökades (bet. 2021/22:SoU1, rskr. 2021/22:123) med 25 000 000 kronor 2022 för att stärka bekämpningen av spridningen av hiv. Anslaget föreslås öka med 50 000 000 kronor för 2023 jämfört med 2021 års anslag.

Anslaget 2:5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 143 304 000 kronor för 2023 till anslaget 2:5. Anslaget får användas för utgifter för särskilda åtgärder i fråga om alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter samt spel. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 57 000 000 kronor 2023 i syfte att stärka och utveckla insatserna inom området alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel om pengar med särskild bäring på området psykisk hälsa och suicidprevention samt för att renodla politikens finansiering. Finansieringen sker genom att anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri föreslås minska med motsvarande medel för detta ändamål.

Vidare föreslås anslaget minskas med 9 300 000 kronor 2023 för att finansiera vissa initiala kostnader med anledning av förslagen i propositionen Hårdare regler för nya nikotinprodukter (prop. 2021/22:20).

Anslaget 2:6 Stöd till främjande av en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 50 000 000 kronor för 2023 till anslaget 2:6. Anslaget får användas för utgifter för bidrag och statsbidrag till insatser som främjar en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga. Anslaget får även användas för myndighetsuppdrag och kunskapsstöd.

Anslaget är nytt. Regeringen vill främja barns och ungas möjligheter till en aktiv och meningsfull fritid, bl.a. genom att öka barns och ungas möjligheter att delta i förenings- och idrottslivet. Regeringen föreslår därför att 50 000 000 kronor tillförs anslaget under 2023. För 2024 beräknar regeringen att 731 000 000 kronor tillförs anslaget och fr.o.m. 2025 beräknas 792 000 000 kronor tillföras per år.

Anslaget 2:7 Stöd för att förebygga ohälsa och ensamhet bland äldre

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 145 000 000 kronor för 2023 till anslaget 2:7. Anslaget får användas för utgifter för bidrag och statsbidrag som syftar till att stärka och utveckla arbetet med att förebygga ohälsa och ofrivillig ensamhet bland äldre. Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner, regioner och andra berörda aktörer samt för bidrag till myndigheter för detta ändamål.

Anslaget är nytt. Regeringen vill förebygga ohälsa och ofrivillig ensamhet bland äldre. Regeringen föreslår att 145 000 000 kronor tillförs anslaget under

2023. Från och med 2024 beräknar regeringen att 100 000 000 kronor årligen tillförs anslaget.

Funktionshinderspolitik

Regeringen fortsätter arbetet för en mer effektiv, systematisk och långsiktig hållbar funktionshinderspolitik i enlighet med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Regeringen beslutade 2021 om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 (S2019/02213, S2021/06595). För att förstärka förutsättningarna för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken avsätts medel till Myndigheten för delaktighet under 2023 och åren därefter.

Anslaget 3:1 Myndigheten för delaktighet

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 65 808 000 kronor för 2023 till anslaget 3:1. Anslaget får användas för Myndigheten för delaktighets förvaltningsutgifter.

För att förstärka förutsättningarna för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken och för att kunna ge berörda myndigheter m.fl. adekvat stöd föreslår regeringen att myndighetens anslag ökas med 3 000 000 kronor.

Anslaget 3:2 Bidrag till funktionshindersorganisationer

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 188 742 000 kronor för 2023 till anslaget 3:2. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till funktionshindersorganisationer för att stödja organisationerna i deras arbete för att personer med funktionsnedsättning ska uppnå full delaktighet och jämlikhet i samhället.

Politik för sociala tjänster

Inom området omsorg om äldre anför regeringen bl.a. att den ska arbeta aktivt för att människor som är multisjuka och personer med kroniska sjukdomar ska ha ett tryggt och samordnat omhändertagande. Vidare avser regeringen att avsätta medel i en kommunal satsning för att motverka ensamhet bland äldre. Regeringen avser vidare att utreda och ta fram förslag på hur ett språkrav för personal i äldreomsorgen skulle kunna genomföras och vilka insatser som kan hjälpa äldreomsorgspersonal att snabbare nå språkravet.

Inom området individ- och familjeomsorg anför regeringen bl.a. att de barn som befinner sig i riskzonen för att dras in i kriminalitet och deras familjer behöver få stöd och hjälp från samhället. Regeringen anser därför att föräldraskapsstödet ska förstärkas. Vidare ser regeringen behov av att stärka socialtjänstens arbete inom ramen för det brottsförebyggande arbetet – bl.a. bör beprövade metoder för att förebygga brott och hantera unga som begår eller är i riskzonen för att begå brott förmedlas.

Regeringen beslutade i juli 2022 om en nationell hemlöshetsstrategi för perioden 2022–2026 med syfte att tydliggöra regeringens inriktning för arbetet

med att minska antalet vuxna och barn som befinner sig i hemlöshet samt att förebygga att fler blir hemlösa. En del av strategin är att Socialstyrelsen har fått i uppdrag (S2022/03246) att fördela statsbidrag för att möjliggöra att metoden Bostad först kan införas nationellt. Regeringen avser att avsätta ytterligare medel till statsbidraget Bostad först 2023–2026.

Inom området insatser för personer med funktionsnedsättning anför regeringen bl.a. att den avser att räkna upp timbeloppet för assistansersättning, det s.k. schablonbeloppet, med 1,5 procent för 2023. Vidare avser regeringen att förlänga höjningen av statsbidraget till personligt ombud 2023–2025.

Regeringen anser slutligen att kommunernas arbete med socialtjänstens och den kommunala hälso- och sjukvårdens civila försvar bör stärkas och utvecklas.

Anslaget 4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 35 614 000 kronor för 2023 till anslaget 4:1. Anslaget får användas för förvaltningsutgifter för Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Anslaget får även användas för utbetalning av statsbidrag till auktoriserade adoptionssammanslutningar och till riksorganisationer för adopterade.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2 500 000 kronor för ett förbättrat stöd till adopterade för ursprungssökning.

Anslaget 4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 778 714 000 kronor för 2023 till anslaget 4:2. Anslaget får användas för utgifter för bidrag för insatser inom funktionshindersområdet och för vissa administrativa utgifter kopplade till bidragsgivningen. Kostnaderna för de administrativa utgifterna får utgöra högst 1,5 procent av anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 3 800 000 kronor för att finansiera ökningen av anslaget 3:1 Myndigheten för delaktighet för att förstärka förutsättningarna för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken och för att kunna ge berörda myndigheter m.fl. adekvat stöd.

Regeringen föreslår att den tillfälliga höjningen av statsbidraget till personligt ombud förlängs. Anslaget föreslås ökas under perioden 2023–2025 med 30 000 000 kronor per år för detta ändamål.

Anslaget 4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 264 395 000 kronor för 2023 till anslaget 4:3. Anslaget får användas för att finansiera utgifter för bilstöd till personer med funktionsnedsättning enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Anslaget 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 590 527 000 kronor för 2023 till anslaget 4:4. Anslaget får användas för utgifter för statlig assistansersättning till personer med funktionsnedsättningar enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Enligt socialförsäkringsbalken ska varje år ett schablonbelopp för assistansersättning bestämmas och beräknas med ledning av de uppskattade kostnaderna för att få assistans. Regeringen utfärdar föreskrifter om beloppet i förordningen om assistansersättning. Regeringen avser att räkna upp schablonbeloppet med 1,5 procent jämfört med 2022. Schablonbeloppet för assistansersättningen blir därmed 324,50 kronor, en höjning med 4 kronor och 80 öre.

Regeringen föreslår att 26 000 000 kronor förs över från anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning till anslaget 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning under Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner för 2023. Förslaget som föranledde överföringen till anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning i budgetpropositionen för 2022, som innebar att regionernas ansvar för personlig assistans skulle öka, har inte genomförts och den aviserade ekonomiska regleringen enligt den kommunala finansieringsprincipen behövs därför inte.

Anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 11 520 490 000 kronor för 2023 till anslaget 4:5. Anslaget får användas för utgifter för att

- genom riktade insatser ge bättre förutsättningar för en ökad bemanning och kvalitet i omsorgen
- främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg
- främja kunskaps- och erfarenhetsutbyte inom äldreområdet
- öka kunskap och kompetens inom äldreområdet
- öka antalet platser i särskilt boende samt öka antalet bostäder för äldre personer på den ordinarie bostadsmarknaden
- stödja och utveckla anhörigas och närståendes insatser
- fördela statsbidrag till pensionärsorganisationer
- fördela statsbidrag till organisationer för dem som vårdar och hjälper närstående.

Anslaget får även användas för utgifter för forskning och för utgifter för medlemskap i internationella organisationer inom äldreområdet och för vissa administrativa utgifter kopplade till bidragsgivningen. Kostnaderna för de administrativa utgifterna får utgöra högst 1 procent av anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget ökas 2023 med 10 000 000 kronor till följd av reformen om skyddad yrkestitel för undersköterskor.

Statsbidraget för Äldreomsorgslyftet föreslås bibehållas på samma nivå som 2022, dvs. 1 700 000 000 kronor, under 2023 som är sista året i satsningen.

Anslaget föreslås ökas 2023 med 300 000 000 kronor till följd av riksdagens beslut i budgeten för 2022 att minska antalet delade turer i äldreomsorgen.

Anslaget föreslås ökas under 2023 med 3 000 000 000 kronor till följd av de insatser inom äldreområdet som riksdagen beslutat om i budgetpropositionen för 2022 och som initierades av riksdagen genom ändring i statens

budget för 2021 Stöd till äldreomsorgen med anledning av coronaviruset (2020/21:FiU46).

Slutligen föreslår regeringen att anslaget ökas med 50 000 000 kronor från 2023 för att motverka ensamhet bland äldre.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 980 000 000 kronor 2024–2028 (punkt 8 i denna del).

Skälen för regeringens förslag är att regeringen avser att besluta om bidrag till forskning om äldre som ska utlysas av Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte). Vidare avser regeringen att besluta om investeringsstöd för att stimulera ombyggnation och nybyggnation av särskilt boende samt bostäder på den ordinarie bostadsmarknaden som riktar sig till personer över 65 år.

Anslaget 4:6 Statens institutionsstyrelse

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 934 179 000 kronor för 2023 till anslaget 4:6. Anslaget får användas för Statens institutionsstyrelsens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Statens institutionsstyrelsens (Sis) uppgift att initiera och stödja forsknings- och utvecklingsverksamhet inom myndighetens verksamhetsområde.

I budgetpropositionen för 2022 beslutade riksdagen att öka Sis anslag för att höja kompetensen, bygga ut kvaliteten, säkerheten och rättssäkerheten i verksamheten. Anslaget ökades också för att kompensera för ökade kostnader till följd av de förslag som lämnats i 2020 års sexualbrottsutredning. Till följd av detta beslut föreslås anslaget ökas med 49 000 000 kronor för 2023.

Riksdagen beslutade i budgetpropositionen för 2022 att engångsvis öka anslaget med 484 000 000 kronor för att subventionera de kommunala avgifterna för LVU-placeringar vid Sis. Regeringen föreslår en förlängning av subventioneringen under 2023 och 2024, vilket innebär att anslaget ökas med 484 000 000 kronor för 2023 och beräknas öka med ytterligare 48 000 000 kronor för 2024.

Anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 257 451 000 kronor för 2023 till anslaget 4:7. Anslaget får användas för utgifter för bidrag för att stimulera utvecklingen av socialt arbete samt för utgifter för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård med syftet att stärka det civila försvaret. Anslaget får även användas för vissa administrativa utgifter kopplade till bidragsgivning. De administrativa utgifterna får utgöra högst 1 procent av anslaget. Anslaget får även användas för att medfinansiera programmet för fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

I budgetpropositionen för 2022 ökades anslaget för en reform om skyddat boende och stärkta rättigheter för barn som följer med en våldsutsatt

vårdnadshavare i sådant boende. I avvaktan på lagstiftning ökades anslaget med 30 000 000 kronor 2022. Anslaget föreslås ökas med 315 000 000 kronor 2023. Regeringen föreslår att anslaget minskas med 211 050 000 kronor för 2023 för att finansiera en ökning av anslagen 1:1 Kommunalekonomisk utjämning under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, 1:5 Sveriges domstolar under utgiftsområde 4 Rättsväsendet, 1:11 Rättsliga biträden under utgiftsområde 4 Rättsväsendet samt 1:12 Inspektionen för vård och omsorg under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg till följd av reformen.

Vidare föreslår regeringen att anslaget minskas med 3 100 000 kronor för att finansiera ökningen av anslaget 4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd för förbättrat stöd till adopterade för ursprungssökning.

Utredningen om genomförande av tillgänglighetsdirektivet (dir. 2020:39) har överlämnat betänkandet Tillgänglighetsdirektivet (SOU 2021:44). Regeringen avser att återkomma med en proposition för att genomföra direktivet. Detta anslag föreslås minskas med 3 750 000 kronor för att tillfälligt finansiera förberedande insatser för genomförandet av direktivet.

Regeringen föreslår att anslaget ökas 2023 med 100 000 000 kronor för att stärka det civila försvaret i socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård.

Vidare föreslår regeringen att anslaget ökas 2023 med 10 000 000 kronor för att stärka socialtjänstens arbete mot ungas brottslighet.

Anslaget föreslås ökas från 2023 och framåt med 40 000 000 kronor för att utöka satsningen mot hemlöshet genom Bostad först.

Slutligen föreslår regeringen i denna proposition en satsning på förstärkt föräldraskapsstöd. Anslaget föreslås ökas med totalt 400 000 000 kronor från 2023. Insatsen finansieras delvis med en minskning med 200 000 000 kronor av anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Anslaget 4:8 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 39 060 000 kronor för 2023 till anslaget 4:8. Anslaget får användas för Myndigheten för vård- och omsorgsanalys förvaltningsutgifter.

Barnrättspolitik

Regeringen anser att det krävs ett fortsatt systematiskt och strategiskt arbete med utgångspunkt i barnkonventionen och Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige (prop. 2009/10:232) för att barnets rättigheter ska få genomslag i praktiken. I detta arbete är det civila samhällets organisationer, enligt regeringen, helt centrala. Därför avser regeringen bl.a. att stärka Bris nationella stödlinje. Det är enligt regeringen angeläget att arbetet med att uppmärksamma de barn som löper förhöjd risk att utsättas för rättighetskränkningar fortsätter.

Anslaget 5:1 Barnombudsmannen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 27 181 000 kronor för 2023 till anslaget 5:1. Anslaget får användas för Barnombudsmannens förvaltningsutgifter.

Anslaget 5:2 Barnets rättigheter

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 62 261 000 kronor för 2023 till anslaget 5:2. Anslaget får användas för utgifter för att förverkliga barnets rättigheter i Sverige med utgångspunkt i barnkonventionen.

Anslaget föreslås ökas med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2023 för att möjliggöra finansiering av Bris nationella stödlinje.

Forskning

Politikens inriktning för forskning redovisas inom utgiftsområde 16. Inom utgiftsområde 9 har regeringen beslutat om flera forskningsåtgärder för att möta samhällsutmaningar inom bl.a. området hälsa och välfärd (jfr prop. 2020/21:60).

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärds (Forte) roll i genomförandet av forskningspolitiken är betydelsefull, inte minst när det gäller myndighetens strategiska arbete med kunskapsspridning, nyttiggörande och samverkan inom ramen för de tre nationella forskningsprogrammen om psykisk hälsa, arbetslivsforskning och tillämpad välfärdsforskning.

Anslaget 6:1 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 54 988 000 kronor för 2023 till anslaget 6:1. Anslaget får användas för Fortes förvaltningsutgifter.

Anslaget 6:2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 819 503 000 kronor för 2023 till anslaget 6:2. Anslaget får användas för utgifter för att finansiera forskning om arbetsliv, socialvetenskap och folkhälsovetenskap samt kostnader för utvärderingar, beredningsarbete, kommunikationsinsatser, konferenser, vissa resor och seminarier som är kopplade till forskningsstödet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 6:2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 200 000 000 kronor 2024–2029 (punkt 8 i denna del).

Skälet för regeringens förslag är att den forskning som Forte finansierar vanligen ges i form av flerårigt stöd.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet har var för sig presenterat alternativa anslagsförslag för 2023. Förslagen innebär såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. I det följande sammanfattas partiernas förslag i förhållande till regeringens förslag inom utgiftsområde 9. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2.

Socialdemokraternas förslag till anslag för 2023

I kommittémotion 2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 1 anvisas totalt 300 000 000 kronor mer än regeringen har föreslagit för utgiftsområde 9.

Socialdemokraterna föreslår bl.a. följande förändringar i förhållande till regeringens förslag till anslag för 2023.

Inom anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård föreslås att 850 000 000 kronor avsätts för att permanenta och förstärka den pågående personalsatsningen inom hälso- och sjukvården (yrkande 18). Vidare föreslår motionärerna att 250 000 000 kronor avsätts för att fortsätta satsningen på verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för sjuksköterskestudenter (yrkande 19). Dessa satsningar rymms inom ramen för anslaget genom att motionärerna avvisar regeringens förslag till ökad vårdkapacitet, utvecklad användning av fysisk aktivitet på recept och ett nationellt hembesöksprogram.

Motionärerna avvisar regeringens förslag att införa ett fritidskort. Därmed föreslås anslaget 2:6 Stöd till främjande av en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga minskas med 50 000 000 kronor.

Motionärerna avvisar delvis regeringens föreslagna satsningar på att förebygga ofrivillig ensamhet. Anslaget 2:1 Folkhälsomyndigheten föreslås minskas med 5 000 000 kronor och anslaget 2:7 Stöd för att förebygga ohälsa och ensamhet bland äldre föreslås minskas med 145 000 000 kronor till följd av det. Motionärerna ställer sig dock bakom den satsning på 50 000 000 kronor som regeringen föreslår för att motverka ensamhet bland äldre inom anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet.

Slutligen föreslår motionärerna att anslaget 4:7 Bidrag till utvecklingen av socialt arbete m.m. ökas med 500 000 000 kronor för brottsförebyggande arbete i utsatta områden. Stödet ska enligt motionärerna lämnas till kommuner med utsatta områden för att bedriva förebyggande arbete inom socialtjänstens verksamhet (yrkande 50).

I kommittémotion 2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 32 föreslås ett tillkännagivande om det föreslagna fritidskortet.

Vänsterpartiets förslag till anslag för 2023

I partimotion 2022/23:1281 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) anvisas totalt 552 700 000 kronor mindre än regeringen har föreslagit för utgiftsområde 9.

Vänsterpartiet föreslår bl.a. följande förändringar i förhållande till regeringens förslag till anslag för 2023.

Motionärerna föreslår att anslaget 1:4 Tandvårdsförmåner ökas med 2 350 000 000 kronor för att finansiera ett högkostnadsskydd för tandvård. Förslaget innebär att 100 procent av patienternas kostnader skulle subventioneras över 1 200 kronor per tolv månadersperiod. Reformen föreslås trappas upp under en treårsperiod och träda i kraft den 1 juli 2023.

Anslaget 1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna föreslås ökas med 250 000 000 kronor för att genomföra förändringar i det nuvarande systemet för läkemedelssubvention.

Vidare föreslår motionärerna att anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård minskas med 2 300 000 000 kronor. Motionärerna avvisar regeringens förslag att tillföra 2 000 000 000 kronor till ökad vårdkapacitet för att i stället lämna förslag på satsningar när det gäller personaltätthet, arbetsvillkor och kompetensutveckling för personalen inom välfärden inom utgiftsområde 25. Motionärerna avvisar även regeringens förslag på 300 000 000 kronor för att stärka vården på landsbygden för att i stället avsätta medel inom utgiftsområde 25.

Motionärerna föreslår vidare att anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri ökas med 1 300 000 000 kronor för att stärka den psykiatriska vården.

Motionärerna avvisar regeringens förslag till prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna. Anslaget 1:11 minskas därmed med 3 000 000 000 kronor.

Anslaget 1:12 Inspektionen för vård och omsorg föreslås ökas med sammanlagt 30 750 000 kronor. Motionärerna föreslår att Ivo tillförs 45 000 000 kronor för att stärka myndighetens arbete. Samtidigt avvisar motionärerna regeringens föreslagna omfördelning av resurser för skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna från anslaget 4:7. Anslaget minskas med 14 250 000 kronor.

När det gäller anslaget 4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapstöd föreslår motionärerna att anslaget ökas med 5 500 000 kronor för att inrätta ett statligt center för att ge adopterade ett livslångt stöd.

Motionärerna föreslår vidare att anslaget 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning ökas med 170 000 000 kronor. Motionärerna föreslår att schablonbeloppet räknas upp med 2,2 procent.

Anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. föreslås öka med sammanlagt 421 050 000 kronor. Motionärerna avvisar regeringens föreslagna omfördelning av resurser för skyddat boende för våldsutsatta barn och unga. Därmed ökar anslaget med 211 050 000 kronor. Vidare föreslår motionärerna att 210 000 000 kronor avsätts för att stödja de kommuner som väljer att satsa på Bostad först-metoden.

Slutligen föreslår motionärerna tre nya anslag. Anslaget TBE-vaccin med högkostnadsskydd för vuxna och avgiftsfritt för barn tillförs 100 000 000 kronor 2023. Anslaget Nationellt center för post-covid och ME/CFS tillförs 10 000 000 kronor 2023 med syfte att förbättra kunskapen om dessa

sjukdomar. Anslaget Nationellt vaccinprogram för äldre tillförs 110 000 000 kronor.

Förslaget om att införa ett högkostnadsskydd för TBE-vaccin till vuxna samt att det bör bli kostnadsfritt att vaccinera barn mot TBE följs upp i partimotion 2022/23:1234 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16.

Centerpartiets förslag till anslag för 2023

I kommittémotion 2022/23:2212 av Anders W Jonsson m.fl. (C) anvisas totalt 5 059 760 000 kronor mindre än regeringen har föreslagit för utgiftsområde 9.

Centerpartiet föreslår bl.a. följande förändringar i förhållande till regeringens förslag till anslag för 2023.

Motionärerna föreslår att anslaget 1:1 Socialstyrelsen ökas med sammanlagt 12 577 000 kronor. Motionärerna föreslår bl.a. att 15 000 000 kronor för kompetenshöjande insatser för yrkesverksamma som möter barn.

Anslaget 1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna föreslås ökas med 100 000 000 kronor för att fler s.k. sär läkemedel ska inkluderas i läkemedelsförmånerna.

Vidare föreslår motionärerna att anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård minskas med sammanlagt 3 335 100 000 kronor. Motionärerna välkomnar regeringens förslag om en förlängning av satsningen på vård på landsbygd. För att ytterligare förstärka denna satsning, med särskilt fokus på primärvården, föreslår motionärerna att anslaget ökas med 200 000 000 kronor. Vidare föreslår motionärerna en satsning på en jämförelsetjänst för väntetider, tillgänglighet och kvalitet och att denna kanaliseras via tjänsten 1177. Anslaget föreslås ökas med 30 000 000 kronor för detta ändamål. För att finansiera andra prioriterade reformer – inte minst en ökning av de generella statsbidragen till kommunsektorn inom utgiftsområde 25 – föreslår motionärerna att den s.k. återhämtningsbonusen avskaffas. Anslaget föreslås därmed minskas med 350 000 000 kronor. För att finansiera andra reformer avvisar motionärerna även några andra av regeringens föreslagna förstärkningar inom anslaget på sammanlagt 3 565 100 000 kronor. Det gäller bl.a. förslagen om att fortsätta det pågående arbetet inom hälso- och sjukvården, att införa en nationell vårdförmedling, de riktade satsningarna på vårdplatser, utvecklad användning av fysisk aktivitet på recept och ett nationellt hembesöksprogram.

Motionärerna avvisar regeringen förslag att införa ett fritidskort. Anslaget 2:6 Stöd till främjande av en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga föreslås därmed minskas med 50 000 000 kronor 2023.

Motionärerna avvisar även regeringens föreslagna satsningar på att förebygga ofrivillig ensamhet. Anslaget 2:1 Folkhälsomyndigheten föreslås därmed minskas med 5 000 000 kronor och anslaget 2:7 Stöd för att förebygga ohälsa och ensamhet bland äldre föreslås minskas med 145 000 000 kronor.

Motionärerna föreslår att anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet minskas med sammanlagt 700 000 000 kronor. Motionärerna

föreslår att den s.k. återhämtningsbonusen på 650 000 000 kronor avskaffas. Därutöver avvisas regeringens förslag att tillföra anslaget 50 000 000 kronor för att motverka ensamhet bland äldre.

Anslaget 4:6 Statens institutionsstyrelse föreslås minskas med 491 152 000 kronor till följd av att motionärerna avvisar regeringens förslag att tillfälligt subventionera LVU-placeringar med 484 000 000 kronor.

Motionärerna föreslår vidare att anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. minskas med 440 000 000 kronor. Motionärerna avvisar regeringens förslag till förstärkt föräldraskapsstöd och utökad satsning på Bostad först.

Slutligen föreslår motionärerna en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket påverkar de anslag inom utgiftsområdet som räknas upp med denna.

Miljöpartiets förslag till anslag för 2023

I kommittémotion 2022/23:2086 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) anvisas totalt 10 765 400 000 kronor mer än regeringen har föreslagit för utgiftsområde 9.

Miljöpartiet föreslår bl.a. följande förändringar i förhållande till regeringens förslag till anslag för 2023.

Anslaget 1:1 Socialstyrelsen föreslås ökas med sammanlagt 18 400 000 kronor. För att utveckla kvalitetsregistret för könsdysfori och inrätta kvalitetsregister för endometriosis och abortvård föreslår motionärerna att anslaget ökas med 10 000 000 kronor. För att inrätta ett nytt kompetenscentrum om intellektuell funktionsnedsättning och autism föreslås anslaget ökas med 8 400 000 kronor.

Anslaget 1:4 Tandvårdsförmåner föreslås ökas med 1 500 000 000 kronor för att inleda en reform med målsättningen att tandvården ska vara en del av samma högkostnadsskydd som vården i övrigt.

Motionärerna föreslår vidare att anslaget 1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna ökas med 100 000 000 kronor för att införa ett system med kostnadsfria preventivmedel för alla upp till 26 år.

Anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård föreslås minskas med totalt 1 580 000 000 kronor. Motionärerna avvisar regeringens förslag till prestationsbaserad ersättning på 2 000 000 000 kronor till regionerna för att öka antalet vårdplatser. Motionärerna föreslår i stället att medel avsätts inom utgiftsområde 25. Vidare föreslår motionärerna att den s.k. återhämtningsbonusen inom anslaget ska förstärkas med 350 000 000 kronor. Anslaget föreslås även ökas med 18 000 000 kronor för att de som varit utsatta för sexuella övergrepp och vänder sig till vården för undersökning och vård inte ska behöva betala för detta. Vidare föreslår motionärerna att anslaget ökas med 2 000 000 kronor för specifika insatser när det gäller samers psykiska hälsa. Slutligen avvisar motionärerna regeringens förslag att finansiera medel till barn- och ungdomsorganisationer på utgiftsområde 17 genom att minska den

pågående satsningen personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp med 50 000 000 kronor. Anslaget föreslås därför ökas med denna summa.

Motionärerna föreslår att anslaget 4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersonrådet ökas med 10 000 000 kronor. Medlen tillförs för att bidra till att syskon till barn med funktionsnedsättningar ska kunna få egen tid med sina föräldrar.

Anslaget 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning föreslås ökas med 557 000 000 kronor. Motionärerna föreslår att schablonbeloppet räknas upp med 5 procent.

Anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet föreslås ökas med 650 000 000 kronor för att stärka den s.k. återhämtningsbonusen inom anslaget.

Motionärerna föreslår att anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. ökas med 10 000 000 kronor för att öka vårdens roll i det förebyggande arbetet med barn och unga i riskzon.

Slutligen föreslår motionärerna ett nytt anslag, Bidrag till förbättrad arbetsmiljö och lönesatsningar. Motionärerna avsätter 9 500 000 000 kronor till detta 2023. Under de kommande åren föreslås satsningen trappas upp för att fr.o.m. 2026 vara en permanent statlig satsning med 40 000 000 000 kronor per år.

Tre av förslagen till anslag följs upp i följande motionsyrkanden.

I partimotion 2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 67 och kommittémotion 2022/23:2089 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås tillkännagivanden om kostnadsfria preventivmedel för unga under 26 år. I partimotion 2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 23 och i kommittémotion 2022/23:2087 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås tillkännagivanden om att utöka återhämtningsbonusen. I partimotion 2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 22 och kommittémotion 2022/23:2087 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås tillkännagivanden om en statlig satsning för stärkt arbetsmiljö och stärkta arbetsförhållanden för hälso- och sjukvårdspersonal.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att budgetpropositionen för 2023 bygger på en politisk överenskommelse mellan Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna.

Som framgår ovan har finansutskottet föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den utgiftsram för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för 2023 som regeringen föreslagit (bet. 2022/23:FiU1). Regeringen har föreslagit att utgiftsramen ska bestämmas till 110 429 732 000 kronor (prop. 2022/23:1). Riksdagen väntas den 13 december 2022, efter att detta betänkande justerats, fatta beslut med anledning av finansutskottets förslag. Utskottets ställningstagande i detta betänkande till hur anslagen för

utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 9 i enlighet med finansutskottets förslag.

Svensk hälso- och sjukvård håller hög kvalitet och står sig väl i jämförelse med andra länder. Uppföljningar visar på goda medicinska resultat, att patienter överlag är nöjda med kvaliteten och att förtroendet för hälso- och sjukvården är högt. Samtidigt står svensk hälso- och sjukvård inför utmaningen att hantera ökande vårdbehov bl.a. till följd av en längre livslängd och förbättrade medicinska möjligheter att behandla fler sjukdomstillstånd.

Långa väntetider, bristande tillgänglighet och ett otillräckligt antal vårdplatser har under en tid varit ett problem i svensk hälso- och sjukvård. Vårdköerna behöver kortas, tillgängligheten förbättras och jämlikheten mellan olika delar av landet behöver säkerställas. Därför välkomnar utskottet regeringens förslag att införa prestationsbaserad ersättning på 2 000 000 000 kronor till regionerna i syfte att öka antalet vårdplatser samt för att kartlägga och ta fram en nationell plan för hur bristen på vårdplatser ska kunna åtgärdas. Det är även positivt att regeringen avsätter medel för en fortsatt satsning på prestationsbaserad ersättning till regionerna för att korta köer och väntetider samt för att stödja och följa upp regionernas tillgänglighetsarbete.

Enligt propositionen avser regeringen att inrätta en nationell statlig vårdförmedling för att öka tillgängligheten till vård och korta vårdköerna. Genom att bl.a. synliggöra var ledig och tillgänglig kapacitet finns i landet ska väntande patienter snabbare kunna erbjudas vård på annan plats där kapacitet finns. När en patient, som väntat längre än vårdgarantins 90 dagar, fått vård på annan ort föreslås att resekostnader i vissa fall kunna subventioneras. Utskottet anser att detta är en mycket angelägen satsning.

Vidare är det enligt utskottet viktigt att varje kvinna ska kunna känna sig trygg med vården under graviditeten samt före, under och efter förlossningen oavsett var i landet hon bor. Det är därför positivt att regeringen föreslår att satsningen på förlossningsvård och kvinnors hälsa ska förstärkas.

Utskottet noterar att regeringen även avser att fortsätta omställningen till en nära vård med primärvården som nav. Utskottet delar regeringens bedömning att den pågående reformeringen av primärvården behöver fortsätta att utvecklas så att den kan tillgodose de behov som finns för personer som bor på landsbygden.

Utskottet ser positivt på att regeringen avser att fortsätta att stödja regioner och kommuner med deras arbete för kompetensutveckling och kompetensförsörjning. Andra välkomna satsningar rör förebyggande arbete för att stödja kommuner och regioner för att stärka och vidareutveckla det förebyggande arbete för barn och unga genom t.ex. hembesöksprogram inom BVC, insatser för att utveckla och förbättra cancervården samt insatser för att förbättra tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri.

Vidare anser utskottet att det finns stora hälsovinster med att öka den fysiska aktiviteten i befolkningen. Det är därför positivt att regeringen föreslår en satsning för att utveckla användningen av Fysisk aktivitet på recept. På sikt

kan utökad förskrivning av fysisk aktivitet på recept enligt utskottet leda till att förskrivningen av läkemedel minskar.

Det är även viktigt att öka barn och ungas rörelse och motverka stillasittande. I detta syfte föreslår regeringen att det införs ett fritidskort för barn och unga. Utskottet delar regeringens uppfattning att särskilt barn och unga från socioekonomiskt utsatta hushåll med fritidskortet får förbättrade möjligheter att delta i fritidsaktiviteter.

Den ofrivilliga ensamheten för med sig stora negativa konsekvenser för samhället, särskilt bland äldre, vilket har förstärkts under covid-19-pandemin. Därför välkomnar utskottet att regeringen föreslår en bred satsning för att förebygga och bryta ofrivillig ensamhet, särskilt bland äldre. Totalt föreslår regeringen att 200 000 000 kronor avsätts till detta inom utgiftsområde 9. Medlen ska bl.a. riktas till kommuner och regioner för specifika insatser för äldre genom hälsosamtal eller s.k. äldresamtal. Ytterligare medel för insatser som bidrar till att motverka ofrivillig ensamhet avsätts inom utgiftsområde 17.

I juli 2022 beslutades om en nationell hemlöshetsstrategi för perioden 2022–2026 med syfte att tydliggöra en inriktning för arbetet med att minska antalet vuxna och barn som befinner sig i hemlöshet samt att förebygga att fler blir hemlösa. En del av strategin är att Socialstyrelsen har fått i uppdrag att fördela statsbidrag för att möjliggöra att metoden Bostad först kan införas nationellt. Utskottet noterar att regeringen nu avser att förstärka detta arbete genom att tillföra ytterligare resurser till statsbidraget Bostad först för 2023.

Regeringen föreslår även att föräldraskapsstödsprogrammen byggs ut under 2023. Syftet är bl.a. att de barn som befinner sig i riskzonen för att dras in i kriminalitet och deras familjer behöver få stöd och hjälp från samhället. Utskottet ser positivt på regeringens förslag.

I syfte att stärka socialtjänstens arbete inom ramen för det brottsförebyggande arbetet föreslår regeringen att medel avsätts 2023 för att bl.a. förmedla beprövade metoder för att förebygga brott och hantera unga som begår eller är i riskzonen för att begå brott. Regeringen avser att vidta lämpliga åtgärder för att inrätta en krissocialjour som ska ge stöd till socialtjänsten i arbetet för att motverka brottslighet som begås av unga personer. Utskottet välkomnar detta, liksom förslaget att förlänga subventionen av kommunernas kostnader för placering av barn och unga.

Slutligen ser utskottet positivt på de föreslagna satsningarna för att stärka regionernas och kommunernas arbete med civilt försvar samt för att förbättra försörjningsberedskapen.

Sammantaget anser utskottet att de anslagsnivåer som regeringen föreslår inom utgiftsområde 9 är väl avvägda. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till anslagsfördelning (punkt 7) och avstyrker samtliga motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden samt om godkännande av en investeringsplan (punkterna 1–6 och 8).

Redovisning av tillkännagivanden

Propositionen

Inledning

Socialutskottet yttrade sig i maj 2022 till konstitutionsutskottet över regeringens skrivelse 2021/22:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2021 (yttr. 2021/22:SoU4y).

Konstitutionsutskottet behandlade regeringens skrivelse i betänkande 2021/22:KU21 Behandlingen av riksdagens skrivelser. När det gäller tillkännagivanden inom bl.a. socialutskottets område hänvisade konstitutionsutskottet till socialutskottets yttrande. Riksdagen beslutade den 15 juni 2022 att lägga skrivelsen till handlingarna i enlighet med konstitutionsutskottets förslag (rskr. 2021/22:391 och 392).

Av socialutskottets yttrande framgår att utskottet inte delar regeringens bedömning att tillkännagivandet om avgiftsfritt pneumokockvaccin för vissa grupper ska anses slutbehandlat. Utskottet konstaterar att regeringen anger att det nationella vaccinprogrammet för pneumokockvaccin ska omfatta personer i medicinska riskgrupper och personer som är 75 år. Riksdagens tillkännagivande innebär dock att vaccin ska erbjudas kostnadsfritt till personer som är 75 år och äldre. Utskottet anser därför att tillkännagivandet inte kan anses tillgodosett förrän även de personer som är äldre än 75 år omfattas av det nationella vaccinprogrammet för pneumokockvaccin, oavsett om de tillhör en medicinsk riskgrupp eller inte. Utskottet hade inget att invända mot regeringens redovisning av de övriga ärenden som ansågs slutbehandlade.

I budgetpropositionen lämnar regeringen en återrapportering av 23 tillkännagivanden som gjorts efter förslag från utskottet.

Tilkännagivanden som redovisas som slutbehandlade i proposition 2022/23:1 (utg.omr. 9)

Regeringen redovisar 15 tillkännagivanden som slutbehandlade.

1. Årlig rapport om konsekvenserna för akutsjukvården vid regionsjukhusen med anledning av den högspecialiserade vårdens koncentration (bet. 2018/19:SoU8 punkt 4, rskr. 2018/19:233)
2. Årlig rapport om konsekvenserna för akutsjukvården vid regionsjukhusen med anledning av den högspecialiserade vårdens koncentration (bet. 2021/22:SoU1 punkt 3, rskr. 2021/22:123).

I propositionen (s. 18–19) anför regeringen följande:

Av tillkännagivandena följer att regeringen i lämpligt sammanhang årligen ska rapportera till riksdagen om konsekvenserna för akutsjukvården vid regionsjukhusen med anledning av den högspecialiserade vårdens koncentration (bet. 2018/19:SoU8 s. 26 och bet. 2021/22:SoU1 s. 47). Socialstyrelsen har fått i uppdrag (S2018/03661) att löpande rapportera om arbetet med omställningen av den högspecialiserade vården och i det ingår

att rapportera om konsekvenserna för akutsjukvården. För att Socialstyrelsen, inför de olika besluten, ska kunna göra en bedömning av eventuella konsekvenser har myndigheten tillsatt två olika beredningsgrupper. Första beredningsgruppen gör ett arbete inför Socialstyrelsens beslut och andra beredningsgruppen gör ett arbete inför beslut i Nämnden för nationell högspecialiserad vård. Akutsjukvårdsperspektivet genomsyrar arbetet för båda beredningsgrupperna och grupperna har formats för att de på ett tydligt sätt ska kunna identifiera både eventuella effekter på akutsjukvården och säkra att dessa beaktas i beslutsfattandet. Socialstyrelsen har också påbörjat arbetet med att på systemnivå följa hur t.ex. universitets- och akutsjukvården påverkas av koncentrationen. En baslinjemätning som utgör grunden för framtida utvärderingar av bl.a. akutsjukvården genomförs under 2022. Regeringen avser att i varje års resultatredovisning i budgetpropositionen redogöra för eventuella konsekvenser för akutsjukvården. Regeringen bedömer att tillkännagivandena därmed är slutbehandlade.

3. En bortre tidsgräns för nya riktade statsbidrag (bet. 2016/17:SoU19 punkt 1, rskr. 2016/17:346). I propositionen (s. 28) anför regeringen följande:

De riktade statsbidragen fyller tillsammans med t.ex. lagstiftning en viktig funktion när det gäller att förverkliga regeringens politik. Bidragen ska t.ex. bidra till en mer jämlik och jämställd hälsa. Bidragen kan anta olika former beroende på regeringens prioriteringar. De utmaningar inom hälso- och sjukvården som handlar om bl.a. tillgänglighet har varit föremål för olika bedömningar och överväganden av olika regeringar. Regeringen bedömer att det även fortsättningsvis bör finnas möjligheter att förändra inriktningen av de riktade statsbidragen utan att det är frågan om nya statsbidrag. Hur länge ett riktat statsbidrag ska kvarstå bör regeringen kunna göra bedömningar om för respektive bidrag. Det finns också ett antal riktade statsbidrag av mer teknisk karaktär som saknar slutår, där det inte finns andra fungerande lösningar än att ha riktade statsbidrag. Regeringens målsättning är att nya riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvårdsområdet då det är lämpligt ska ha en bortre tidsgräns. Regeringen anser dock inte att det i nuläget är lämpligt att generellt införa en bortre tidsgräns för samtliga nya riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvårdsområdet. Regeringen bedömer att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

4. Utforma riktade statsbidrag på ett sätt som underlättar uppföljning och effektutvärdering (bet. 2016/17:SoU19 punkt 2, rskr. 2016/17:346). I propositionen (s. 28) anför regeringen följande:

Regeringens ambition när det gäller statsbidrag inom hälso- och sjukvården har varit att inte ha en alltför omfattande detaljstyrning, att öka samordningen där det behövs och att arbeta mer systematiskt med uppföljning och utvärdering. Regeringen har sedan 2015 utvecklat arbetet med överenskommelser mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Samtliga överenskommelser följs upp av olika myndigheter. Regeringen anser att de uppföljningar och utvärderingar som hittills har gjorts har varit ändamålsenliga. Regeringens ambition är också att löpande se över och utveckla uppföljningarna av de riktade statsbidragen på hälso- och sjukvårdsområdet. Några ytterligare insatser avser regeringen inte att vidta och regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

5. En översyn av befintliga riktade statsbidrag som saknar en tidsgräns (bet. 2016/17:SoU19 punkt 3, rskr. 2016/17:346). I propositionen (s. 28–29) anför regeringen följande:

Det finns skäl till att vissa bidrag saknar en bortre tidsgräns. Det kan handla om ersättningar som kommer att finnas kvar under lång tid. Det kan också handla om bidrag där ett riktat statsbidrag är den mest ändamålsenliga lösningen, som t.ex. bidraget till kompetenscentrum inom tandvårdsområdet där bidrag riktas till ett fåtal regioner, det statliga tandvårdsstödet där patientens subvention vid besök hos folktandvården hanteras som ett riktat statsbidrag, ersättningarna då personer från länder som Sverige har konventioner med söker vård i en region samt bidrag i de fall en region har vunnit en upphandling för att bedriva specialistkompetenskurser för läkare. Bidrag som endast går till vissa regioner bör också hanteras som riktade statsbidrag utan tidsgräns eftersom det generella statsbidraget inte riktas till vissa aktörer utan fördelas till alla kommuner och regioner.

Regeringen ser kontinuerligt över de riktade statsbidragen och har som målsättning att återkommande pröva ändamålsenligheten för de riktade statsbidrag som saknar en tidsgräns. På hälso- och sjukvårdens område görs bedömningen att de nuvarande riktade statsbidragen utan slutår i dagsläget bör kvarstå i sin befintliga form. Regeringen bedömer att tillkännagivandet är slutbehandlat.

6. En nationell övergripande plan för att få till stånd en systematisk process vid beslut om införande av nya riktade statsbidrag (bet. 2016/17:SoU19 punkt 4, rskr. 2016/17:346). I propositionen (s. 29) anför regeringen följande:

Riksrevisionens granskning, som låg till grund för tillkännagivandet, har 2015 som revisionsår. En tydlig förändring har skett sedan 2015 när det gäller regeringens arbete med riktade statsbidrag på hälso- och sjukvårdsområdet. Ambitionen med regeringens förändringsarbete har bl.a. varit att få till stånd en mer strategisk styrning och ett helhetsperspektiv som utgångspunkt för regeringens prioriteringar. Många av de riktade statsbidragen på hälso- och sjukvårdsområdet hanteras inom överenskommelser. Sedan 2015 har regeringen utvecklat arbetet med överenskommelser mellan regeringen och SKR. Detta har varit en del i regeringens strategi för att minska detaljstyrningen i välfärdssystemen. Under covid-19-pandemin har riktade statsbidrag varit ett av regeringens verktyg för att snabbt, framför allt genom ändringsbudgetar, begränsa smittspridningen och minska risken för lidande och död. Nya riktade statsbidrag har behövt införas skyndsamt, t.ex. för vaccinering, provtagning och merkostnader för regioner och kommuner. Pandemin har därmed påvisat behovet av att ha riktade statsbidrag som ett flexibelt verktyg för att hantera kriser och andra viktiga insatser.

Statsbidragen hanteras inom ramen för den ramberedningsprocess som äger rum i Regeringskansliet varje år. I budgetprocessen måste regeringen förhålla sig till de normer som Riksrevisionen angett som bedömningsgrunder i sin granskning, såsom exempelvis budgetlagen (2011:203). Budgetprocessen regleras av regeringsformen, riksdagsordningen, budgetlagen samt ekonomiadministrativa bestämmelser för statlig verksamhet. Inom ramen för detta arbete fastställs också varaktigheten på de riktade statsbidragen. Regeringen bedömer att tillkännagivandet är slutbehandlat.

7. De prestationsbaserade statsbidragen inom hälso- och sjukvården ska utvärderas regelbundet (bet. 2016/17:SoU19 punkt 5, rskr. 2016/17:346). I propositionen (s. 29–30) anför regeringen följande:

Av de riktade statsbidrag som finns på hälso- och sjukvårdsområdet är det ett fåtal som tydligt innehåller delar som är prestationsbaserade, bl.a. de som betalas ut inom ramen för överenskommelsen om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen utvärderar och analyserar den här överenskommelsen inom ramen för sina olika uppföljningsuppdrag kopplade till väntetider och vårdköer i hälso- och sjukvården. Delegationen för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården har även haft i uppdrag att lämna förslag på hur överenskommelsen kan vidareutvecklas för att bli så ändamålsenlig och kostnadseffektiv som möjligt. Även andra överenskommelser följs upp av myndigheter inom området.

De riktade statsbidragen, som till stor del har betalats ut inom ramen för överenskommelser mellan staten och SKR, har utvecklats löpande tillsammans med SKR för att de ska vara så ändamålsenliga och kostnadseffektiva som möjligt, bl.a. avseende antal och detaljeringsgrad. Utvärdering och analys av vilka styrmedel som är mest ändamålsenliga beroende på insatsens karaktär sker löpande.

I och med detta bedömer regeringen att tillkännagivandet är tillgodosett och därmed slutbehandlat.

8. Vaccinköp och vaccinleveranser (bet. 2020/21:SoU37 s. 10, rskr. 2020/21:261). I propositionen (s. 94) anför regeringen följande:

Av tillkännagivandet följer att regeringen ska pröva alla möjligheter för att se till att avtalade leveranser av vaccin mot sjukdomen covid-19 genomförs och att nya avtal ingås där så är möjligt oavsett om det är med stöd av EU, i samverkan med exempelvis nordiska länder eller helt på egen hand. Regeringen bör också undersöka möjligheterna till omfördelning av vaccin inom EU för att Sverige ska få tillgång till ökade och snabbare leveranser. Sverige har i samverkan med andra nordiska länder och genom omfördelning av vaccin inom EU säkrat tillgången på vaccin från flera vaccintillverkare för att få tillgång till ökade och snabbare leveranser. Sveriges deltagande i EU-gemensamma upphandlingar från olika vaccinleverantörer har visat sig vara effektivt och skapat en mycket god tillgång och lagerhållning av vaccin i Sverige. Regeringen bedömer därmed att tillkännagivandet är tillgodosett och därmed är slutbehandlat.

9. Uppföljning och utvärdering av ekonomiskt stöd till äldreomsorgen (bet. 2020/21:SoU28 rskr. 2020/21:210). I propositionen (s. 124) anför regeringen följande:

Av tillkännagivandet följer att regeringen ska göra en noggrann uppföljning och utvärdering av Äldreomsorgslyftet samt det årliga resurstillskottet på 4 miljarder kronor som kommunerna kommer att tilldelas fr.o.m. 2021 för att skapa ökade förutsättningar att stärka äldreomsorgen (bet. 2020/21: SoU28 s. 9). Regeringen har i regleringsbrevet för budgetåret 2022 beslutat att ge Socialstyrelsen i uppdrag att, i linje med tillkännagivandet, ställa krav på återbetalning av de medel som rekviderats av kommunerna, men som inte använts till äldreomsorg. Regeringen har vidare den 5 maj 2022 gett Socialstyrelsen i uppdrag att i enlighet med tillkännagivandet genomföra en uppföljning och utvärdering av Äldreomsorgslyftet samt det årliga resurstillskottet på 4 miljarder kronor som kommunerna tilldelats via Socialstyrelsen sedan 2021. Utvärderingen

ska redovisa hur kommunerna använt de extra medel som tilldelats i enlighet med satsningarna och vilka resultat de givit. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2023. Tillkännagivandet är därmed tillgodosett och slutbehandlat.

10. En expertgrupp för att vidareutveckla metoden Bostad först (bet. 2019/20:SoU9 punkt 22, rskr. 2019/20:309). I propositionen (s. 146) anför regeringen följande:

Av tillkännagivandet följer att regeringen bör inrätta en nationell expertgrupp för att vidareutveckla metoden Bostad först och bistå kommunerna i deras arbete med att införa Bostad först (bet. 2019/2020:SoU9 s 39) Regeringen har inom ramen för arbetet med den nationella hemlöshetsstrategin 2022–2026 (S2022/03255) givit Socialstyrelsen ett uppdrag att utgöra ett nationellt stöd till kommunerna vid implementering av bostad först (S2022/02526). Regeringen bedömer därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

11. Utredning om internationella adoptioner (bet. 2020/21:SoU12, rskr. 2020/21:370). I propositionen (s. 150) anför regeringen följande:

Av tillkännagivandet följer att regeringen snarast bör tillsätta en utredning med syftet att klarlägga hur svenska myndigheter och adoptionsorganisationer hanterat internationella adoptioner till Sverige från 1900-talets mitt och fram till i dag. Regeringen har den 28 oktober 2021 beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera hur regelverk, organisering och processer inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet har fungerat tillbaka i tiden fram till i dag (dir. 2021:95). Utredningen ska omfatta perioden från mitten av 1900-talet till nutid. Syftet med uppdraget är att klargöra förekomsten av eventuella oegentligheter inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet. Uppdraget ska redovisas senast den 7 november 2023. Genom den utredning som tillsatts anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

12. Personligt ombud (bet. 2021/22:SoU12 punkt 9, rskr. 2021/22:188). I propositionen (s. 158–159) anför regeringen följande:

Personligt ombud är ett stöd inom ramen för socialtjänsten som kommuner har möjlighet, men inte skyldighet, att erbjuda till personer med omfattande och långvarig psykisk funktionsnedsättning. Detta är enligt utskottets mening en viktig verksamhet för att ge möjlighet att få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service på jämlika villkor och även få rättshjälp, rådgivning och annat stöd utifrån sina egna önskemål och behov. Av tillkännagivandet följer att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över dagens system med personligt ombud för att utvärdera om det säkerställer jämlika och rättssäkra villkor för målgruppen i hela landet, om tröskeln för att ingå i målgruppen är för hög och om det finns behov av en tydligare reglering i socialtjänstlagen (bet. 2021/22:SoU12 s. 30). Regeringen konstaterar att intresset för personligt ombud ökar och att det är viktigt att kunna erbjuda insatser till fler personer som har omfattande och långvariga psykiska funktionsnedsättningar. Regeringen har med utgångspunkt från riksdagens tillkännagivande gett ett utredningsuppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga och analysera nuvarande system med personligt ombud till vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar (S2022/03075). Kartläggningen ska omfatta för- och nackdelar med nuvarande system, bland annat lämpligheten i att verksamheten regleras genom en förordning och ett statsbidrag. I

uppdraget ingår att analysera om dagens system med personligt ombud säkerställer jämlika, jämställda och rättssäkra villkor för målgruppen. Regeringen bedömer därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

13. Översyn av anhörigstödet (bet. 2020/21:SoU24 punkt 15, rskr. 2020/21:368). I propositionen (s. 161) anför regeringen följande:

Av tillkännagivandet följer att översynen bl.a. bör omfatta hur stödet i kommunerna fungerar och hur det kan stärkas och utvecklas i framtiden (bet. 2020/21:SoU24 s.44) Regeringen beslutade den 13 april 2022 om en nationell strategi för anhöriga inom hälso- och sjukvård och omsorg. Syftet är att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg samt att utifrån bästa tillgängliga kunskap bidra till att stödet till anhöriga, som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarig sjuk eller äldre eller har en funktionsnedsättning, är tillgängligt och utformat efter behov. En grundläggande princip för strategin är att anhörigas insatser och delaktighet alltid ska bygga på frivillighet. Inom ramen för strategin har Socialstyrelsen fått i uppdrag att ta fram stöd för att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg (S2022/02128) och att ta fram stöd till kommunerna för ett mer individanpassat och likvärdigt stöd till anhöriga (S2022/02129). Därutöver har Socialstyrelsen fått i uppdrag att följa upp anhörigperspektivet och stödet till anhöriga (S2022/02130). Tillkännagivandet är därmed slutbehandlat.

14. Evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar (bet. 2020/21:SoU24 punkt 13, rskr. 2020/21:368). I propositionen (s. 162) anför regeringen följande:

Av tillkännagivandet följer att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över frågan om evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar. Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har fått i uppdrag att bidra med stöd och handledning för att systematiskt söka, värdera och använda kunskap inom socialtjänsten och den sociala barn- och ungdomsvården. SBU ska inom ramen för uppdraget utbilda och sprida kunskap om vetenskapliga kunskapssammanställningar till strategiskt viktiga målgrupper som stöd till fortsatt utveckling av ett kunskapsbaserat arbete inom socialtjänsten, inklusive att sammanställa det vetenskapliga underlaget avseende utredningsmetoder för barn och ungdomar som utreds inom socialtjänsten. Uppdraget redovisades den 25 februari 2022 (Redovisning av regeringsuppdrag om att utbilda och sprida kunskap om vetenskapliga kunskapssammanställningar inom socialtjänsten och Standardiserade bedömningsmetoder i utredningar av barn och unga inom socialtjänsten, 2022, SBU). Det framgår också att SBU ska genomföra aktiviteter för att sprida resultatet på ett sätt som underlättar för socialtjänsten att ta till sig kunskapen. Därmed bedöms tillkännagivandet vara slutbehandlat.

15. Vanvård och övergrepp som skett vid statliga inrättningar (bet. 2021/22:SoU19 punkt 5, rskr. 2021/22:264). I propositionen (s. 170–171) anför regeringen följande:

Utskottet har anfört att regeringen bör överväga om och i så fall hur staten kan agera för att få till stånd en granskning av hur verksamheten vid olika inrättningar i statlig regi bedrevs under 1900-talet i syfte att bringa klarhet i frågor om vanvård och övergrepp (bet 2021/22: SoU19 s. 25). Kunskap finns inom området och forskning pågår men regeringen anser att det finns ett behov av att sprida kunskap om den period där stora institutioner ansågs

vara det mest lämpliga sätt att bo och leva för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Regeringen avser att ge lämplig myndighet i uppdrag att vidta kunskaphöjande åtgärder. Regeringen bedömer därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivanden som redovisas som inte slutbehandlade i proposition 2022/23:1 (utg.omr. 9)

Regeringen återrapporterar också åtta tillkännagivanden som inte anses vara slutbehandlade.

1. Utveckling av vårdval i den specialiserade öppenvården (bet. 2016/17:SoU10 punkt 15, rskr. 2016/17:254).
2. Utveckla vårdvalet i den specialiserade öppenvården (bet. 2018/19:SoU8 punkt 19, rskr. 2018/19:233).
3. Utöka möjligheten till valfrihet inom slutenvården (bet. 2018/19:SoU8 punkt 20, rskr. 2018/19:233).

I propositionen (s. 19) anför regeringen följande om punkterna 1–3 ovan:

Både myndigheter och statliga utredningar har fått uppdrag som på olika sätt har aktualiserat frågor om valfrihet i hälso- och sjukvården. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys konstaterar bl.a. i rapporten En lag som kräver omtag (2021:10) att patienter uppskattar att kunna välja vårdgivare men att valfriheten riskerar att leda till en mer ojämlig vård. Även Delegationen för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården har i sitt slutbetänkande översiktligt undersökt frågan om valfrihet och övervägt möjligheterna att utreda och lämna förslag som syftar till valfrihet för patienter även i offentligt finansierad slutenvård (SOU 2022:22). Delegationen lämnar inte några förslag i frågan men konstaterar att regionerna redan i dag kan erbjuda valfrihet i slutenvård genom rekommendationen om valfrihet i slutenvård i riksavtalet för utomlänsvård. Riksavtalet är en rekommendation till regionerna från SKR om vad som gäller när en person får vård utanför sin egen region.

Regeringen bedömer att frågan kan behöva analyseras ytterligare. Tillkännagivandena är inte slutbehandlade.

4. Gemensamma standarder för journalsystem och kvalitetsregister (bet. 2018/19:SoU8 punkt 57, rskr. 2018/19:233). I propositionen (s. 20) anför regeringen följande:

Utskottet lyfter att det i dag finns en stor variation av system för information och dokumentation som används i regioner, kommuner och av privata vårdgivare, vilket enligt riksdagen försvårar informationsutbytet (bet. 2018/19:SoU8 s. 156). En rad insatser har vidtagits på detta område. Bland annat driftsattes E-hälsomyndigheten under hösten 2021 en ny funktion för att tillgängliggöra och förvalta nationella gemensamma specifikationer, dvs. överenskommelser om hur standarder ska tillämpas i olika situationer för att underlätta informationsutbyte, inom och mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst. Vidare arbetar Socialstyrelsen med ett stort antal insatser för att standardisera dokumentationen i vården. Under 2021 fick E-hälsomyndigheten i uppdrag att genomföra en förstudie om en nationell digital infrastruktur för nationella kvalitetsregister. I uppdraget ingår att analysera om det finns ett behov av att myndigheten bemyndigas att meddela föreskrifter för exempelvis standarder för hälsodata. Under 2022 tillsattes vidare en särskild utredare med uppdrag

att föreslå åtgärder för en bättre och säkrare informationsdelning av hälsodata. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

5. Livmoderhalscancer (bet. 2020/21:SoU36, rskr. 2020/21:246). I propositionen (s. 41) anför regeringen följande:

Av tillkännagivandet följer att regeringen inom ramen för en ny uppdaterad nationell cancerstrategi ska genomföra en systematisk, långsiktig och nationell satsning i form av en handlingsplan för att inom fem–sju år totalt eliminera livmoderhalscancer i Sverige (bet. 2020/21:SoU36 s. 10). Regeringen har i överenskommelsen med SKR om en jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider genomfört insatser i linje med riksdagens tillkännagivande. För 2022 avsätts inom ramen för överenskommelsen 30 miljoner kronor för riktade insatser i syfte att utrota livmoderhalscancer. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

6. Könstympling (bet. 2021/22:SoU14 punkt 20, rskr. 2021/22:241). I propositionen (s. 80) anför regeringen följande:

Av tillkännagivandet följer att flickor och kvinnor som har besvär kopplade till könstympling måste få tillgång till behövlig vård, och regeringen bör därför se över frågan om en kunskaphöjning när det gäller könstympling. Vidare bör regeringen se över frågan om rättsintyg vid misstanke om könstympling. Vid behov ska specialister kunna utföra bedömningen för rättsintyg (bet. 2021/22:SoU14 s. 36 f.). I enlighet med tilläggsöverenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om en personcentrerad, tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård för graviditet, förlossning och eftervård (S2021/00822) har medel avsatts för att stimulera en stärkt och likvärdig vård över hela landet för personer som blivit utsatta för sexuellt våld eller könstympling. I överenskommelsen ingår att regionerna ska se till att det finns en tydlig vårdkedja för personer som blivit utsatta för sexuellt våld eller könstympling. Regionerna ska också se till att personalen har tillräckliga kunskaper för att bättre kunna upptäcka sexuellt våld och könstympling samt för att kunna ge ett bättre bemötande hos vårdsökande kvinnor och flickor som utsatts för sexuellt våld och könstympling. Flera myndigheter har fått i uppdrag att genomföra insatser för att förebygga och bekämpa könstympling av flickor och kvinnor (A2021/01029). I uppdraget ingår att de berörda myndigheterna ska kartlägga behovet av kunskaphöjande insatser och utvecklade arbetssätt inom sina ansvarsområden. I januari 2022 beslutades en ändring i förordning (2005:1063) om rättsintyg i anledning av brott som innebär att Rättsmedicinalverket får meddela föreskrifter om ett rättsintygs utformning och innehåll. Ändringen infördes för att öka kvaliteten på rättsintygen. I enlighet med det myndighetsgemensamma uppdraget som beskrivs ovan ska Rättsmedicinalverket arbeta för att alla rättsläkare har goda kunskaper om könstympling och kan undersöka och utfärda rättsintyg inom området. Rättsmedicinalverket ska också presentera för polis och åklagare vad myndigheten kan bistå med och hur de berörda aktörerna bör samarbeta för att förbättra brottsutredningarna. Regeringen bedömer att frågan fortsatt bör följas. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

7. Ett samlat helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken (bet. 2017/18:SoU5 punkt 2, rskr. 2017/18:86). I propositionen (s. 113) anför regeringen följande:

Regeringen beslutade den 23 september 2021 en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Strategin innebär att uppföljningen av funktionshinderspolitiken ska genomföras av

ett antal angivna myndigheter och att MFD ska ge dessa myndigheter stöd i uppföljningsarbetet. Syftet med strategin är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. Resultatet av uppföljningen ska årligen lämnas till Regeringskansliet i respektive myndighets årsredovisning (S2019/02213, S2021/06595). Strategin omfattar hela funktionshinderspolitiken, såväl generella insatser som individuella stöd. Detta innebär att förutsättningarna för att ta ett helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken kommer att förbättras. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

8. Nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel (bet. 2021/22:SoU12 punkt 10, rskr. 2021/22:188). I propositionen (s. 132–133) anför regeringen följande:

Utskottet har anfört att regeringen bör vidta de lagstiftningsmässiga och andra åtgärder som behövs för att det ska kunna utarbetas nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel (bet. 2021/22:SoU12 s. 35). Regeringen har den 30 juni 2022 beslutat att ge Socialstyrelsen i uppdrag att analysera förutsättningarna att ta fram sådana nationella riktlinjer. Uppdraget ska redovisas i februari 2023. Regeringen avser att återkomma om vilket ställningstagande regeringen gör i denna fråga. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända när det gäller regeringens redovisning av de olika tillkännagivandena.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 9 (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Mikael Dahlgvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Karin Sundin (S) anför:

Vi lever i en orolig tid. Rysslands hänsynslösa krig i Ukraina har stöpt om det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde, samtidigt som Putins energikrig prövar både ekonomin och sammanhållningen i Europas länder. I Sverige pressas hushåll och företag både av hög inflation och ökande räntor. Reallönerna urholkas och den ekonomiska verkligheten tränger sig in i människors vardag. Därtill står Sverige inför en lågkonjunktur med ökande arbetslöshet. Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle, där välfärden levererar i hela Sverige och där vi möter tuffa tider tillsammans.

Dessvärre möter inte regeringens budgetproposition för 2023 den situation Sverige står inför. Budgetpropositionen är ett pärlband av löftesbrott som tydligt visar att Sverigedemokraterna och regeringspartierna saknar verklighetsförankrade lösningar på samhällsproblemen. Det duger inte.

Nu krävs en ansvarsfull politik som sätter välfärden och kampen mot samhällsproblemen främst, och som rustar Sverige och svenska folket för att möta tuffare ekonomiska tider. Vi måste stoppa våldet och bryta nyrekryteringen till den grova organiserade brottsligheten. Vi behöver ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden och säkra välfärdens finansiering så att det inte är barnen i skolan, patienterna i vården och de äldre i äldreomsorgen som får betala priset för lågkonjunkturen. Vi behöver öka takten i klimatomställning och bygga ett hållbart samhälle, samtidigt som vi skapar gröna jobb i hela Sverige. Socialdemokraterna har lagt fram en budgetmotion som det går att lita på – med rejäla investeringar för att skydda välfärden, hushållens ekonomi och för att öka tryggheten i hela Sverige. För vi vet att vårt Sverige kan bättre.

Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 9 och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik. Socialdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2074. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 9. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 9 läggs fram i kommittémotion 2022/23:2061.

Inom utgiftsområde 9 har vi föreslagit en nettoförstärkning om 300 000 000 kronor. Medlen tillskjuts utgiftsområdet samtidigt som ett antal

omfördelningar inom området föreslås. Våra prioriteringar syftar samtliga till att underlätta välfärdens kompetensförsörjning och förbättra personalens villkor och förutsättningar. Vi anser att riktade statsbidrag ska vara långsiktiga och allra helst permanenta.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen tog i budgetpropositionen för 2018 initiativ till en riktad satsning på hälso- och sjukvårdens personal med syfte att skapa bättre förutsättningar och villkor för att de ska kunna göra sina jobb. Medlen får bl.a. användas för att förbättra förutsättningarna på arbetsplatserna, utbilda framtidens medarbetare och utveckla personalens kompetens. För detta ändamål avsattes 2 000 000 000 kronor årligen 2018–2021. I budgetpropositionen för 2022 beslutade den Socialdemokratiskt ledda regeringen att förlänga satsningen även 2022 och 2023. Den nya regeringen har i budgetpropositionen för 2023 nu aviserat att satsningen endast ska förlängas ytterligare ett år för att sedan avslutas. Det vore enligt vår mening ett misstag. Det är just långsiktiga satsningar på personal och kompetensförsörjning som är nödvändiga för att hantera alla stora problem inom hälso- och sjukvården. Vi anser att personalsatsningen på vårdens medarbetare istället bör förstärkas med 850 000 000 kronor och permanentas fr.o.m. 2023 och framåt.

För att minska bristen på sjuksköterskor är tillgången till verksamhetsförlagd praktik central. I januari 2022 ingick den tidigare Socialdemokratiska regeringen och SKR en överenskommelse genom vilken 250 000 000 kronor fördelats till de regioner och kommuner som under 2022 fördelats till de regioner och kommuner som under 2022 utökar antalet veckor med verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för studenter på sjuksköterskeutbildning. Syftet med satsningen är att öka incitamenten för samtliga regioner och kommuner att ta emot fler studenter under utbildning. Därmed kan antalet studenter på sjuksköterskeutbildningen öka och även genomströmningen. Socialdemokraterna anser att satsningen på VFU-platser ska fortsätta.

För att stärka undersköterskeyrkets position och bidra till att underlätta kommunernas kompetensförsörjning initierade den socialdemokratiskt ledda regeringen 2020 kompetenssatsningen Äldreomsorgslyftet. Satsningen innebär att ny och befintlig personal får möjlighet att utbilda och vidareutbilda sig på betald arbetstid. Äldreomsorgslyftet har hittills varit framgångsrik och under åren 2020–2022 har över 25 000 personer påbörjat en utbildning. Regeringen har, trots satsningens dokumenterat goda resultat, aviserat att man avser avsluta satsningen efter 2023. Det vore ett stort misstag. Satsningen är uppskattad i alla kommuner och närmast nödvändig för att det ska vara möjligt att utbilda tillräckligt med personal för att möta framtidens behov av personal. Socialdemokraterna anser att Äldreomsorgslyftet ska förlängas åtminstone mandatperioden ut, t.o.m. 2026.

Vad gäller det brottsförebyggande arbetet har regeringen i budgetpropositionen endast avsatt 10 000 000 kronor för att stärka socialtjänstens arbete. Enligt vår mening är satsningen närmast att betrakta som en provokation mot de medarbetare inom kommunernas socialtjänst som har

stora behov av att satsa på det brottsförebyggande arbetet. Det visar också enligt vår mening att regeringen ensidigt fokuserar på insatser när brott redan har skett. Men om ska vi få till en verklig förändring behöver vi också bryta nyrekryteringen. I linje med vår princip för budgetarbete att för varje ytterligare krona som läggs på fler poliser också lägga minst en krona på det förebyggande arbetet, vill vi tillföra 500 000 000 kronor till anslaget 4:7 för stöd till kommuner med utsatta områden för att bedriva förebyggande arbete inom socialtjänsten verksamhet.

För att finansiera dessa satsningar avvisar vi regeringens satsning för ökad vårdkapacitet (1 000 000 000 kronor), utvecklad användning av fysisk aktivitet på recept (50 000 000 kronor), ett nationellt hembesöksprogram (50 000 000 kronor) och förslaget att införa ett fritidskort (50 000 000 kronor). Vidare avvisar vi delvis regeringens föreslagna satsningar på att förebygga ofrivillig ensamhet (145 000 000 kronor och 5 000 000 kronor), förutom den satsning som regeringen föreslår för att motverka ensamhet bland äldre inom anslaget 4:5.

Sammantaget anvisar Socialdemokraterna 300 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 9 för 2023.

Till utgiftsområde 25 anvisar Socialdemokraterna 6 000 000 000 kronor mer än regeringen för 2023.

2. Statens budget inom utgiftsområde 9 (V)

Karin Rågsjö (V) anför:

Sverigedemokraternas och regeringens budgetproposition präglas av en chockerande passivitet inför såväl stora strukturella samhällsproblem som effekterna av den pågående kostnadskrisen. Vänsterpartiet presenterar i sin budgetmotion en helt annan inriktning. Den ekonomiska politiken ska inriktas mot full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Bördorna för de snabba prishöjningarna måste fördelas rättvist, med särskild hänsyn till de hushåll som har små marginaler. Samtidigt måste klimatomställningsarbetet accelereras betydligt för att vi ska nå våra klimatmål. Vårldsektorn har under lång tid varit underfinansierad. Samhället behöver förnya sitt åtagande att säkerställa en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor för de som söker sig till förskolan, sjukvården, skolan och äldreomsorgen och för de som redan arbetar där. För Vänsterpartiet är det vidare en självklarhet att resurserna som är avsatta för att finansiera den gemensamma välfärden ska gå till utbildning, vård och omsorg och inte till kommersiella bolag som etablerat sig i sektorn. Vi prioriterar i vårt samlade budgetförslag att anvisa betydande resurser till välfärdssatsningar via generella statsbidrag. Tillsammans med våra satsningar på klimatområdet påverkar detta i praktiken direkt eller indirekt alla utgiftsområden.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Vänsterpartiet önskar, avstår jag

från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 9. Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 9 är en del av vårt budgetalternativ som är en helhet.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:1299. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 9. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 9 läggs fram i partimotion 2022/23:1281. Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 9 innebär bl.a. följande.

Vänsterpartiet anser att det behövs ett högkostnadsskydd inom tandvården. Tanderna är en del av kroppen och bör ingå i sjukvården. För att möjliggöra för tandvården att ställa om och genomföra satsningen i praktiken ska reformen enligt Vänsterpartiets förslag trappas upp över en treårsperiod och träda i kraft den 1 juli 2023. Vänsterpartiet avsätter 2 350 000 000 kronor för detta ändamål 2023. Vidare behövs det enligt vår mening stöd för en jämlik tillgång till nya och sällan förekommande läkemedel. Vänsterpartiet avsätter 250 000 000 kronor för att genomföra förändringar i det nuvarande systemet för läkemedelssubventioner.

Vänsterpartiet arbetar för att vård- och omsorgsyrkena ska värdesättas som de samhällsnyttiga tjänster de är. För oss är resurser till välfärden en helt avgörande fråga och vi menar att det krävs en modell för att inte personaltäteten automatiskt ska minska och kvaliteten urholkas när befolkningen växer. Vänsterpartiet avvisar därför regeringens temporära satsning på 2 000 000 000 kronor för att i stället presentera förslag på långsiktiga satsningar vad gäller personaltätet, arbetsvillkor och kompetensutveckling för personalen inom välfärden generellt och inom hälso- och sjukvården i synnerhet inom utgiftsområde 25. Vänsterpartiet avvisar även regeringens satsning på vård på landsbygden för att i stället avsätta medel inom utgiftsområde 25. Vidare avvisar Vänsterpartiet regeringens satsning på prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna. Vänsterpartiet har i stället förslag om ökad personaltätet och att ge ökat utrymme för bättre arbetsvillkor för vårdpersonal genom satsningar inom utgiftsområde 25.

Möjligheterna till psykologisk behandling behöver öka. Bland annat anser Vänsterpartiet att antalet behandlingar på regionernas bekostnad bör öka. I ett välfärdssamhälle ska inte psykisk stöttning och vård vara en klassfråga. Den psykiatriska vården behöver även stärkas på bred front och därför avsätts 1 300 000 000 kronor till detta.

Vänsterpartiet anser vidare att anslaget till Inspektionen för vård och omsorg för att myndigheten bl.a. ska kunna göra fler inspektioner och alltid vara två på inspektionerna, vilket är svårt inom befintlig budgetram. Vänsterpartiet avsätter även medel för att inrätta ett statligt center för att ge adopterade ett livslångt stöd.

För att möjliggöra kompetensutveckling, goda arbetsvillkor och avtalsenliga löneökningar för det kvalificerade arbete som personlig assistans

är, anser Vänsterpartiet att schablonen för timersättningen för personlig assistans bör höjas med 2,2 procent per år fr.o.m. 2023.

Vidare behövs det enligt vår mening ytterligare medel för att stödja kommuner som väljer att satsa på Bostad först-metoden.

Vänsterpartiet föreslår tre nya anslag inom utgiftsområde 9. I syfte att öka vaccinationsgraden mot TBE anser Vänsterpartiet att ett högkostnadsskydd bör införas på högst 200 kronor per dos för vuxna. För barn bör vaccinationen vara helt kostnadsfri. Medel avsätts vidare för att inrätta ett Nationellt center för post-covid och ME/CFS i syfte att öka kunskapen om dessa sjukdomar inom hälso- och sjukvården. Slutligen avsätts medel till det nya anslaget Nationellt vaccinprogram för äldre. Vänsterpartiet anser att Sverige ska ha ett vaccinationsprogram för alla över 65 år med kostnadsfria vacciner mot pneumokocker.

Sammantaget anvisar Vänsterpartiet 552 700 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 9 för 2023.

Till utgiftsområde 25 anvisar Vänsterpartiet 18 241 000 000 kronor mer än regeringen för 2023.

3. Statens budget inom utgiftsområde 9 (C)

Christofer Bergenblock (C) anför:

Eftersom majoriteten i finansutskottet i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 9.

Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 9. Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2180. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 9. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 9 läggs fram i kommittémotion 2022/23:2212.

Centerpartiet strävar efter en vård och omsorg som finns tillgänglig för alla – oavsett ålder, kön eller bostadsort – och som utgår från den enskilda människans behov. Välfärdens huvudsyfte är att garantera trygghet och likvärdiga förutsättningar för alla, vilket bygger på insikten om att människors behov kan se olika ut. Vården, omsorgen och sociala tjänster ska hålla hög kvalitet och finnas tillgänglig för alla i hela landet.

Centerpartiet föreslår i budgetmotionen för 2023 att en rad riktade statsbidrag, bl.a. inom utgiftsområde 9, ska avvisas. Anledningen är att kommuner och regioner som regel bör ges ökad makt att själva välja hur de prioriterar bland sina behov och använder sina resurser. Utvärderingar har också visat att små landsbygdskommuner tenderar att missgynnas av riktade statsbidrag. För att stärka kommunsektorns ekonomi, möjliggöra investeringar

i en bättre välfärd och undvika att missgynna mindre landsbygdskommuner föreslår Centerpartiet i stället förstärkningar av de generella statsbidragen till kommuner och regioner, vilket framgår av vårt förslag inom utgiftsområde 25. Inom utgiftsområde 9 föreslår Centerpartiet bl.a. följande.

Det behövs ökade satsningar på kompetenshöjande insatser för yrkesverksamma som möter barn och därför avsätter Centerpartiet medel till detta. Ett sådant stöd bör kanaliseras via Socialstyrelsen. Vidare har Centerpartiet länge arbetat för att fler s.k. säriläkemedel ska inkluderas i läkemedelsförmånerna. För detta ändamål avsätts 100 000 000 kronor 2023.

Centerpartiet välkomnar regeringens förslag om en förlängning av satsningen på vård på landsbygd. För att ytterligare förstärka denna satsning, med särskilt fokus på primärvården, avsätter Centerpartiet 200 000 000 kronor 2023.

Centerpartiet föreslår vidare en satsning på en jämförelsetjänst för väntetider, tillgänglighet och kvalitet och att denna kanaliseras via tjänsten 1177. År 2023 avsätts 30 000 000 kronor till denna tjänst. Samtidigt avvisar regeringens förslag om en nationell vårdförmedling till förmån för denna satsning. en

För att finansiera andra prioriterade reformer, inte minst en ökning av de generella statsbidragen till kommunsektorn, avvisar Centerpartiet en rad av regeringens föreslagna satsningar. Det gäller bl.a. de riktade satsningarna på vårdplatser, den utvecklade användning av fysisk aktivitet på recept, satsningen på ett nationellt hembesöksprogram, satsningarna för att förebygga ofrivillig ensamhet bland äldre, det förstärkta föräldraskapsstödet och satsningen på Bostad först. Centerpartiet avvisar även regeringens förslag om att införa ett s.k. fritidskort. I en tid av stigande arbetslöshet, en pressad vårdpersonal och svåra ekonomiska förhållanden för Sveriges kommuner och regioner är detta inte en rimlig prioritering.

Slutligen föreslår Centerpartiet en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket påverkar myndighetsanslagen inom utgiftsområde 9.

Sammantaget avvisar Centerpartiet 5 059 760 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 9 för 2023.

Till utgiftsområde 25 avvisar Centerpartiet 2 378 000 000 kronor mer än regeringen för 2023.

4. Statens budget inom utgiftsområde 9 (MP)

Ulrika Westerlund (MP) anför:

Eftersom majoriteten i finansutskottet i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 9.

Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 9. Miljöpartiets samlade förslag när

det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2275. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 9. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 9 läggs fram i kommittémotion 2022/23:2086.

De satsningar som regeringen föreslår inom utgiftsområde 9 görs till stor del på områden där det enligt Miljöpartiet hade varit bättre för regioner och kommuner att själva få arbeta utifrån egna prioriteringar. För Miljöpartiet är det viktigt att öka de generella statsbidragen till kommuner och regioner, vilket framgår av vårt förslag inom utgiftsområde 25.

Inom utgiftsområde 9 föreslår Miljöpartiet bl.a. att medel avsätts för att säkerställa att könsdysforiregistret ska fungera samt för att inrätta ett nytt nationellt kvalitetsregister för endometriosis respektive abortvård. Vi avsätter även medel för att inrätta ett nytt kompetenscentrum om intellektuell funktionsnedsättning och autism.

Vidare anser Miljöpartiet att tandvården ska vara en del av samma högkostnadsskydd som vården i övrigt. För att ta ett första steg att lyfta över tandvård till högkostnadsskyddet avsätts 1 500 000 000 kronor 2023. Vidare anser Miljöpartiet att det bör införas ett system där staten fullt ut subventionerar preventivmedel för alla upp till 26 år. Vi avsätter 100 000 000 kronor för detta.

Miljöpartiet avvisar regeringens förslag att öka antalet vårdplatser genom att införa prestationsbaserad ersättning. Vi anser att vår föreslagna satsning på permanent arbetsmiljösatsning (se nedan) bättre löser grundproblematiken och därutöver tillför vi mer obundna medel till kommuner och regioner inom utgiftsområde 25.

Sedan 2021 finns den s.k. återhämtningsbonusen som Miljöpartiet har drivit igenom. Medel finns att söka för arbetsgrupper inom vården och äldreomsorgen som vill pröva att utveckla nya arbetssätt för en förbättrad arbetsmiljö. Miljöpartiet föreslår att återhämtningsbonusen förstärks med ytterligare 1 000 000 000 kronor 2023.

Vidare avsätter Miljöpartiet medel så att den som har varit utsatt för sexuella övergrepp och vänder sig till vården för undersökning och vård inte ska behöva betala för detta. Dessutom avsätts medel för arbete med att stärka samers psykiska hälsa och förhindra suicid bland samer.

Regeringen vill utöka medel till barn- och ungdomsorganisationer på utgiftsområde 17. Detta ligger helt i linje med vad Miljöpartiet vill och vi välkomnar satsningen. Däremot anser vi inte att satsningen bör finansieras genom att dra ned på den pågående satsningen personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp.

Vidare föreslår Miljöpartiet att medel avsätts för att syskon till barn med svåra funktionsnedsättningar ska kunna få egen tid med föräldrar.

När det gäller schablonen för assistansersättningen anser Miljöpartiet att beloppet ska räknas upp med 5 procent i stället för med 1,5 procent som regeringen föreslår.

Miljöpartiet anser att vårdens roll i det förebyggande arbetet med barn och unga i riskzon bör öka. Normbrytande beteende hänger ofta samman med odiagnostiserade tillstånd, många gånger med neuropsykiatrisk problematik. Rätt behandlade kan människor få verktyg att själva vända utvecklingen och därför avsätts medel till detta 2023.

Slutligen föreslår Miljöpartiet ett nytt anslag, Permanent arbetsmiljö-satsning för nyanställningar och höjda löner. Miljöpartiet vill se en ny konstruktion där staten tar ett permanent och stort ansvar för att bidra till bättre villkor för personalen i hälso- och sjukvården och i den kommunala vården och omsorgen. För 2023 avsätts 9 500 000 000 kronor till detta. Under de kommande tre åren vill vi utöka satsningen med 10 000 000 000 kronor per år för att fr.o.m. 2026 se en permanent statlig satsning med 40 000 000 000 kronor årligen. Satsningen ska användas till att anställa fler och för att möjliggöra höjda löner inom såväl regionernas hälso- och sjukvård och kommunal vård och omsorg.

Sammantaget anvisar Miljöpartiet 10 765 400 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 9 för 2023.

Till utgiftsområde 25 anvisar Miljöpartiet 14 000 000 000 kronor mer än regeringen för 2023.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:1 Budgetpropositionen för 2023 utgiftsområde 9:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot sjukdomen covid-19 (avsnitt 3.6.6).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta att Folkhälsomyndigheten får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 10 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.6).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta att Socialstyrelsen får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 1 600 000 000 kronor (avsnitt 3.6.6).
4. Riksdagen godkänner investeringsplanen för beredskapsinvesteringar för 2023–2025 som en riktlinje för Folkhälsomyndighetens investeringar (avsnitt 3.6.6).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 besluta att till andra stater, den globala vaccinupphandlingsmekanismen Covax eller andra jämförbara internationella organisationer sälja vaccindoser mot sjukdomen covid-19 som inte längre behövs för att säkerställa det nationella behovet till ett pris som inte uppfyller kravet på affärsmässighet (avsnitt 3.6.6).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 besluta att till andra stater, den globala vaccinupphandlingsmekanismen Covax eller andra internationella organisationer skänka överskott av vaccindoser mot sjukdomen covid-19 som inte behövs för att säkerställa det nationella behovet och som inte kan avräknas som bistånd (avsnitt 3.6.6).
7. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2023 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt tabell 1.1.
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:1234 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett högkostnadsskydd för TBE-vaccin till vuxna samt att det bör bli kostnadsfritt att vaccinera barn mot TBE och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1281 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det föreslagna fritidskortet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2061 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en permanent satsning på vårdens medarbetare och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsning på VFU-platser och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade resurser till brottsförebyggande arbete i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2086 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt förslaget i tabell A i motionen.

2022/23:2087 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om permanent statlig satsning för stärkt arbetsmiljö och stärkta arbetsförhållanden för hälso- och sjukvårdspersonal och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt återhämtningsbonus och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2089 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kostnadsfria preventivmedel till unga under 26 år och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2212 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska satsa 40 miljarder kronor för fler anställda och bättre löner i vården och omsorgen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka återhämtningsbonusen och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kostnadsfria preventivmedel för unga under 26 år och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2023 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Socialstyrelsen	815 421	±0	±0	12 577	18 400
1:2 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	92 070	±0	±0	-246	±0
1:3 Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	161 782	±0	±0	-433	±0
1:4 Tandvårdsförmåner	7 367 141	±0	2 350 000	±0	1 500 000
1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna	34 355 000	±0	250 000	100 000	100 000
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	18 128 486	±0	-2 300 000	-3 335 100	-1 580 000
1:7 Sjukvård i internationella förhållanden	511 409	±0	±0	±0	±0
1:8 Bidrag till psykiatri	2 092 643	±0	1 300 000	±0	±0
1:9 Läke medelsverket	162 922	±0	±0	-326	±0
1:10 E-hälsomyndigheten	122 129	±0	±0	-591	±0
1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna	3 000 000	±0	-3 000 000	±0	±0
1:12 Inspektionen för vård och omsorg	799 791	±0	30 750	-2 035	±0
2:1 Folkhälsomyndigheten	551 054	-5 000	±0	-6 587	±0
2:2 Insatser för vaccinberedskap	120 500	±0	±0	±0	±0
2:3 Bidrag till WHO	46 665	±0	±0	±0	±0
2:4 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	125 502	±0	±0	±0	±0
2:5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel	143 304	±0	±0	±0	±0
2:6 Stöd till främjande av en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga	50 000	-50 000	±0	-50 000	±0
2:7 Stöd för att förebygga ohälsa och ensamhet bland äldre	145 000	-145 000	±0	-145 000	±0
3:1 Myndigheten för delaktighet	65 808	±0	±0	-218	±0
3:2 Bidrag till funktionshindersorganisationer	188 742	±0	±0	±0	±0

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		S	V	C	MP	
4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	35 614	±0	5 500	-170	±0	
4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	778 714	±0	±0	±0	10 000	
4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	264 395	±0	±0	±0	±0	
4:4 Kostnader för statlig assistansersättning	24 590 527	±0	170 000	±0	557 000	
4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	11 520 490	±0	±0	-700 000	650 000	
4:6 Statens institutionsstyrelse	1 934 179	±0	±0	-491 152	±0	
4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	1 257 451	500 000	421 050	-440 000	10 000	
4:8 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	39 060	±0	±0	-290	±0	
5:1 Barnombudsmannen	27 181	±0	±0	-73	±0	
5:2 Barnets rättigheter	62 261	±0	±0	±0	±0	
6:1 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	54 988	±0	±0	-116	±0	
6:2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	819 503	±0	±0	±0	±0	
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1 TBE-vaccin med högkostnadsskydd för vuxna och avgiftsfritt för barn	±0	±0	100 000	±0	±0	
99:2 Nationellt center för post- covid och ME/CFS	±0	±0	10 000	±0	±0	
99:3 Nationellt vaccinprogram för äldre	±0	±0	110 000	±0	±0	
99:4 Bidrag till förbättrad arbetsmiljö och lönesatsningar	±0	±0	±0	±0	9 500 000	
Summa för utgiftsområdet	110 429 732	300 000	-552 700	-5 059 760	10 765 400	

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2023 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	12 000	2024–2026
2:2 Insatser för vaccinberedskap	589 000	2024–2028
4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	980 000	2024–2028
6:2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	2 200 000	2024–2029